

การใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

2525

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ต.ป.ว. 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575. 3915038

ปริญญาบัตร

ของ

สมาน สายสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2525

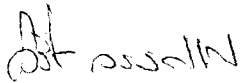
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

90431

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการ สอบได้พิจารณาปฏิญานี้แล้ว
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

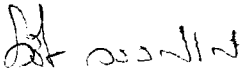
คณะกรรมการควบคุมปฏิญานี้

พ.ร.ณ. พ.ศ. ๒๕๔๖/๒๒๖
(อาจารย์บรรณวิศ วาณิชการ)


(อาจารย์วรัญ วรณรัตน์) กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

พ.ร.ณ. พ.ศ. ๒๕๔๖/๒๒๖
(อาจารย์บรรณวิศ วาณิชการ)


(อาจารย์วรัญ วรณรัตน์) กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประยูร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประยูร) กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ พรรณพิศ วาณิชการ และ อาจารย์ วิรัช วรรณรัตน์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วชิรญา บัวศรี หัวหน้าภาควิชาการแนะแนว และวิดิวิทยาการศึกษา ที่กรุณาช่วยแนะนำเกี่ยวกับแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณ อาจารย์ สังวร ศานติธรรม อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบางแค (เนื่องสังวาลย์อนุสรณ์) คณะอาจารย์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่กรุณาให้ความร่วมมือในการทดสอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณอาจารย์ วรรณิ์ เสียงแจ้ว อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบุญยประดิษฐ์ คณะอาจารย์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และขอขอบคุณนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กรุณาให้ความสะดวกและร่วมมืออย่างดียิ่งตลอดการทดลอง และขอขอบคุณ คุณวิมาลี พ้าขาว ที่กรุณาช่วยเหลือการศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

สมาน สายสุข

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ

ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	6
1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความหมายของพฤติกรรมกลุ่มแสดงออก	7
ลักษณะของผู้มีพฤติกรรมกลุ่มแสดงออก	7
เอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกลุ่มแสดงออก	10
พฤติกรรมกลุ่มแสดงออกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัว ..	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม	16
ความหมายของคำว่า "กลุ่ม"	16
ประเภทของกลุ่ม	18
ลำดับขั้นการเรียนรู้ตามวิธีการกระบวนการกลุ่ม	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม	23
การวิจัยในต่างประเทศ	25
การวิจัยในประเทศ	25

3	วิธีดำเนินการ	27
	ประชากร	27
	กลุ่มตัวอย่าง	27
	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	28
	การดำเนินการทดลอง	35
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
	ตอนที่ 1 การจับประเภทความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้น เรียนที่นักเรียนส่วนมากต้องการจะแสดงออกมากขึ้น	37
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรม กล้าแสดงออกในชั้นเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	39
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	42
	สรุปผลการวิจัย	44
	อภิปรายผล	44
	ข้อเสนอแนะ	48
	บรรณานุกรม	49
	ภาคผนวก	55

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนสมาชิกในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	27
2	ลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยของพฤติกรรมกล้าแสดงออกใน ชั้นเรียนที่นักเรียน 140 คน ต้องการจะแสดงออกมากขึ้น ..	37
3	ลำดับความถี่จากน้อยไปหามากของพฤติกรรมกล้าแสดงออกใน ชั้นเรียน 8 พฤติกรรม	38
4	เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง	39
5	เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม	40
6	เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม	41

ภูมิหลัง

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เด็กไม่เพียงแต่เรียนวิชาที่กำหนดไว้แต่มุ่งเน้นในการสอนให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถ คิด ทำ แก้ปัญหาด้วยตนเอง กล่าวพูด กล่าวแสดงความคิดเห็น รู้จักการแสวงหาความจริงและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (กรมวิชาการ 2520 : 1 - 4) ดังนั้นในการเรียนการสอน นอกจากจะให้ผู้เรียน รู้จักจากบันทึกแล้วจำเป็นต้องให้ผู้เรียนศึกษาคำถามที่จะซักถาม หรือโต้ตอบเมื่อถูกกำหนดให้เป็นผู้ถามหรือผู้ตอบ และในด้านการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักพูด จะต้องฝึกให้ผู้เรียนซักถาม อภิปรายแสดงความคิดเห็น จากเนื้อหาที่เรียนแต่ละชั่วโมง (ทวีป อภิลิทธิ์ 2520 : 19) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นวลศรี นวลมณี ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรเน้นให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ และผู้เรียน เป็นจุดศูนย์กลางทำกิจกรรมด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง ฉะนั้นผู้เรียนจะต้อง ค้มคว่ำคิดคำตอบให้มากที่สุด แต่ก็ยังเป็นปัญหาสำหรับครูเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งมีนักเรียน บางคนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน เพราะความอายหรือเป็นคนเจียมขี้น ไม่กระตือรือร้นที่จะกระทำกิจกรรม (นวลศรี นวลมณี 2524 : 28) ซึ่งจากงานวิจัยของ วรณา ทองนุ้ย (วรณา ทองนุ้ย 2523 : 28) ได้วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครสวรรค์ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรม ไม่กล้าแสดงออก ในชั้นเรียน คือไม่กล้าถามครูเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนไม่เข้าใจ มีความประหม่า ขี้อาย ไม่มั่นใจในตัวเองและงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ 2519 : 28) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัวของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กับโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร

พบว่าเด็กนักเรียนในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีปัญหามากในด้านไม่กล้าถามครู ในสิ่งที่ตนยังไม่เข้าใจ ซึ่งเป็นลักษณะของเด็กไทยส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก จะมีลักษณะคล้ายตามและเป็นผู้ฟังแต่ฝ่ายเดียว เมื่อครูตั้งคำถามหรือขอความคิดเห็น จากนักเรียนมักจะพบกับความผิดหวังอยู่เนื่อง ๆ กล่าวคือ มีนักเรียนส่วนน้อยที่สามารถ เสนอความคิดเห็นของตนได้เป็นอย่างดี แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ฟังฝ่ายเดียว

สาเหตุของพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ซึ่ง มักจะอบรมสั่งสอนบุตรหลานกันมาให้เด็กมีมารยาทเรียบร้อย นิ่งนิง ๆ กระทำสิ่งใด ๆ ด้วยความระมัดระวัง ฝึกให้มีความเคารพต่อผู้อาวุโสกว่าทั้งทางวัยวุฒิและคุณวุฒิ ให้ รู้จักหน้าที่สูง รู้จักกาลเทศะ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจเป็นพื้นฐานอันสำคัญของบุคลิกภาพ ที่มีความเกรงใจอันมีลักษณะไม่กล้าตัดสินใจ (วิญญู ธิ วิเชียรโชติ และคณะ 2513 : 7) อีกทั้งเน้นการฟังพาท้ายและเชื่อฟังผู้ใหญ่ อบรมแบบให้ความปกป้องคุ้มครอง ห่วงใยเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ความรักแต่ไม่คงเส้นคงวา ไม่เน้นเหตุผล เน้นการเสียสละ จากการฝึกไม่ฟังตนเองนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่กล้าทำอะไรด้วยตัวเองและขาด ความเชื่อมั่น และไม่กล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเองโดยถือคติว่า "พูดไป สองไฟเบียด รู้ไว้หนึ่งเสียคำดังทอง" (วิญญู ธิ วิเชียรโชติ 2516 : 10 - 11) และจากงานวิจัยของ สิวจ้ ได้ลงความเห็นว่าคุณคนไทยมักไม่สนใจกับสิ่งอื่นใดนอกเหนือ ไปจากสิ่งใกล้ตัวที่มีความสนใจและสิ่งที่ติดตามมากก็คือคนไทยกลายเป็นคนไม่กระตือรือร้น ไม่สนใจสิ่งรอบด้านไม่ชอบการตั้งคำถามเพื่อแสวงหาคำตอบ ลักษณะเหล่านี้ทำให้วิชาการ ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรเพราะวิชาการย่อมต้องอาศัยการวิเคราะห์วิจัยค้นคว้าการวิจารณ์ การมองสิ่งที่ใกล้ตัวออกไปและความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงหาได้เพียงพอกับสิ่งที่เป็นอยู่แล้วไม่ (Hugh. 1964 : 367) จากงานศึกษาวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของนักเรียน พบว่าเด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็นมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงและปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดี เช่น จากการศึกษาของ วิคคิง

(Ridding. 1966 : 397 - 389) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับสัมฤทธิ์ผล
 ในวิชาภาษาอังกฤษ เลขคณิต พบว่าเด็กที่มีลักษณะที่ชอบแสดงตัว (Extroversion)
 จะมีความสัมพันธ์สูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะที่เก็บตัวจะมีความสัมพันธ์กับ
 การมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ และเคซินา (Desena. 1964 : 145) ได้ทำการ
 เปรียบเทียบระดับการปรับตัวของเด็กที่เรียนคี่ปานกลางและเด็กที่เรียนอ่อนกับนิสิต
 มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนียชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,061 คน ผลปรากฏว่าเด็กที่เรียนคี่
 จะมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่เรียนในระดับปานกลาง หรือระดับต่ำ
 อย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นเด็กที่ปรับตัวได้ดีในสังคมจึงเป็นลักษณะหนึ่งของเด็กแสดงตัวและ
 เป็นเด็กที่เรียนคี่ นอกจากนี้ ทروب ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของเด็กที่มี
 ความอยากรู้อยากเห็นสูงกับค่าของนักเรียนชั้นปีที่ 5 จำนวน 240 คน ผลปรากฏว่า
 เด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็นสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก็เจือจาง
 ที่ดีและความเป็นระเบียบเรียบร้อยสูงกว่าเด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็นต่ำ (Traub.
 1969 : 2046 - 4)

✕ พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนนอกจากจะมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทาง
 ด้านการเรียนการสอนแล้ว ยังส่งผลทางด้านจิตใจอีกกล่าวคือ คนที่ไม่กล้าแสดงออก
 จะพลาดโอกาสที่ตนเองต้องการและจะขอยอมทำตามความต้องการของผู้อื่น ผลคือตนเอง
 ไม่มีความสุข ทำให้ต้องเก็บมาคิดวิตกกังวลอยู่ในสังคมด้วยความยากลำบาก เมื่อมี
 ปัญหาเกิดขึ้นก็อาจเลือกวิธีหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองต้องแสดงออกและมีความ
 กังวลสูง ซึ่งอาจนำไปสู่โรคจิตโรคประสาทได้ในที่สุด (ละเอียก ชูประยูร และคณะ
 2521 : 7 - 18)

✕ จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมกลุ่มมาทำการทดลอง
 พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนเพื่อประโยชน์ในการส่งผลสัมฤทธิ์
 ทางด้านการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามจุดหมาย
 ของหลักสูตรที่วางไว้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อต้องการศึกษาค้นคว้าของกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน อันเนื่องมาจากมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียน และก็จะเป็แนวทางที่จะนำกิจกรรมกลุ่มไปพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

✓ กลุ่มตัวอย่าง การทดลองโดยใช้กิจกรรมกลุ่มนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนวัดบุญญประดิษฐ์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน

✓ ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น

- กิจกรรมกลุ่ม
- การสอนแบบบรรยาย

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในชั้นเรียนในลักษณะร่วมกิจกรรมด้านการเรียนการสอนตามสิทธิแห่งตนเองและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 พฤติกรรมทางวาจา

- 1.1.1 กล้าตอบคำถามของครูด้วยความมั่นใจ
- 1.1.2 กล้าซักถามและยอมรับในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ
- 1.1.3 กล้าพูด บรรยาย อธิบาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน
- 1.1.4 กล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล
- 1.1.5 กล้าแสดงความคิดเห็นริเริ่มของตนเอง

1.2 พฤติกรรมทางกิริยาท่าทาง

- 1.2.1 มีความกระตือรือร้น กิริยาท่าทางไม่สะทกสะท้านและมั่นใจในตนเอง
- 1.2.2 ท่าทางพอใจในงานที่ทำและสังคมที่ตนเองเข้าไปอยู่
- 1.2.3 กล้าสบตาครู ในขณะที่พูดหรือตอบคำถาม

2. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนเองซึ่งจะเกิดขึ้นในขณะนั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้และยอมรับ

3. การสังเกตแบบบรรยาย หมายถึง การสังเกตกลุ่มควบคุมโดยการบรรยายให้ข้อสังเกต

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบุญยประดิษฐ์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้น
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

จากนิยามและความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของแฟลนเคอร์ โวลเป และแฟทเคอร์สัน (Flander. 1976 : 218 - 219, Wolpe. 1973 : 8, Patterson. 1973 : 133) ที่กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออก คือการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคลตามสิทธิต่อบุคคลอื่น ในลักษณะที่เป็นมิตรและเป็นการแสดงออกที่มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยปราศจากความวิตกกังวล

ลักษณะของผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

เพนสเตอร์ไฮม์ (Penstersheim. 1975 : 37 - 42) ได้กล่าวถึง ผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกกว่าจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. มีอิสระในการเปิดเผยตนเองทั้งคำพูดและการกระทำ ซึ่งบ่งถึงความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนเอง
2. มีความสามารถติดต่อกับบุคคลทั่วไป ทั้งคนแปลกหน้าเพื่อนและคนในครอบครัว ซึ่งการติดต่อกันนั้นต้องเปิดเผยตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์ และเหมาะสมกับบุคคล
3. กระตือรือร้นต่อชีวิต กระทำในสิ่งที่เป็นความต้องการของตนเองโดยไม่เฉื่อยชา
4. รู้จักจำกัดของตนเอง ไม่ก้าวร้าวเอาชนะในสิ่งที่รู้ว่าไม่อาจเอาชนะได้ แต่จะทอสูในสิ่งที่คิดว่าถูกต้อง เพื่อความภูมิใจในตนเอง

ส่วนคนที่ไม่กล้าแสดงออกมีลักษณะ ดังนี้

1. ขี้อาย ขลาดกลัว ยอมให้ตนเองตกเป็นทาสของคนอื่น ไม่กล้าพูด แสดงความคิดเห็น เป็นคนเฉื่อยชาในทุกสถานการณ์ เมื่อผู้อื่นทำให้ตนเองเดือดร้อน เช่นถูกผู้อื่นเหยียบเท้า ตนเองจะเป็นฝ่ายขอโทษแสดงความเสียใจเอง
2. มีปัญหากับการติดต่อกับผู้อื่น โดยขาดลักษณะของความเปิดเผย ตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์ และเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่
3. กล้าแสดงออกครั้ง ๆ กลาง ๆ คือ กล้าแสดงออกสิ่งหนึ่งแต่ไม่กล้าแสดงออกในอีกสิ่งหนึ่ง ไม่มีความสม่ำเสมอในการกล้าแสดงออก
4. มีพฤติกรรมบกพร่อง เช่น ไม่กล้าสบตาผู้อื่นในขณะที่สนทนากัน พูดน้อย ไม่กล้ายื่นข้อเสนอ หรือเริ่มต้นการสนทนา
5. ถูกสะกดกลืนด้วยเหตุผลเฉพาะบางอย่าง โดยที่ตนเองรู้ว่าตนควรทำอะไร และมีความสามารถในการทำสิ่งนั้นด้วย แต่เนื่องจากความกลัวบางอย่างมายับยั้งไม่ให้กระทำสิ่งนั้น

แรททัส และเนวิด (Rathus and Nevid. 1973 : 79 - 82)

ได้กล่าวว่าผู้ที่ไม่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะมีท่าทางเปิดเผยทั้งกิริยาท่าทาง เช่น ยืนยันสิทธิของตนเมื่อเห็นว่าถูกกล่าววิจารณ์และยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในแง่ชมเชยและคำหยาบคายอย่างเหมาะสม รวมทั้งกล่าวคำปฏิเสธคำขอร้องของผู้อื่น สำหรับบุคคลซึ่งมีลักษณะไม่กล้าแสดงออกมักจะกังวลหลีกเลี่ยงการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่ตนต้องการจะเข้าสังคมอย่างมาก แต่ไม่กล้าเพราะทนคำวิพากษ์วิจารณ์ไม่ได้ ไม่กล้าขอร้องหรือปฏิเสธคำขอร้องของผู้อื่น ในบางครั้งเมื่อไม่พอใจบุคคลเหล่านั้น มักจะเปลี่ยนน้ำเสียงให้นุ่มนวลแทน ยอมให้ผู้อื่นมีอำนาจเหนือตน เมื่อมีใครชมเชยก็มักจะประหม่าอาจมีความกลัวในการทำสิ่งใหม่ ๆ โดยปกตินักพูดนั้นมักจะทำงานหนักแต่ได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า

เพราะไม่กล้าที่จะร้องขอ ในบางครั้งพฤติกรรมกล้าแสดงออกอาจจะมีมาจากข้อข้าง
กล่าวไว้เมื่อจำเป็นต้องโต้เถียงเพื่อรักษาสีทธิของตนเอง แต่ในขณะที่โต้แย้งกับบุคคลหนึ่ง
ก็อาจพุดคุยยิ้มแย้มกับคนอื่นในที่นั้นได้ มิได้หมายถึงลักษณะที่ก้าวร้าว

อาร์โนล ลาซารัส (Lazarus. 1966 : 83 - 89) ได้ให้ความเห็นว่า
การที่บุคคลเพียงแต่รู้ว่าตนเองมีความรู้สึกเช่นไรนั้นไม่เป็นการเพียงพอ แต่ต้องแสดง
ความรู้สึกของตนเองออกมา และต้องแสดงอย่างเหมาะสมด้วย พฤติกรรมกล้าแสดง
ออกเป็นการแสดงเสรีภาพของอารมณ์ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิของตนเอง ประกอบด้วย

1. รู้สิทธิของตนเอง
2. ลงมือกระทำเพื่อรักษาสีทธินั้น
3. การกระทำเพื่อรักษาสีทธินั้นก็เพื่อรักษาเสรีภาพของอารมณ์

คนที่ไม่อาจรักษาสีทธิของตนเองไว้ได้ เป็นคนที่ปราศจากเสรีภาพทางอารมณ์
จะมีความรู้สึกหวาดหวั่นและในที่สุดเนื่องจากความต้องการเสรีภาพอย่างรุนแรง บุคคลนั้น
ก็อาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา นอกจากนั้นการที่บุคคลตระหนักถึงสิทธิของ
ตนเอง เขาจะต้องตระหนักและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นด้วย

สมิธ (Smith. 1975 : 28 - 71) ได้จำแนกสิทธิของบุคคลในการ
แสดงออกสรุปได้ 10 ประการ คือ

1. สิทธิในการตัดสินใจการกระทำ การแสดงออกทางความคิดและอารมณ์
ของตน โดยมีความรับผิดชอบต่อการริเริ่มการกระทำตลอดจนผลของการกระทำนั้น
2. สิทธิในการที่จะไม่แสดงเหตุผล หรือขอร้องในการกระทำของตนเองต่อ
ข้อโต้แย้งหรือข้อวิจารณ์ของบุคคลอื่น
3. สิทธิในการตัดสินใจที่จะช่วยเหลือหรือไม่ช่วยผู้อื่นแก้ปัญหา
4. สิทธิในการเปลี่ยนความตั้งใจของตนเอง
5. สิทธิในการกระทำสิ่งที่คนอื่นคิดว่าผิด แต่ก็รับผิดชอบการกระทำนั้นด้วยตนเอง

6. สิทธิที่จะปฏิเสธคำถามของผู้อื่น เช่น "ฉันไม่ทราบ"
7. สิทธิในการตัดสินใจโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยเหตุผลตามหลัก
ทรรกวิทยา
8. สิทธิที่จะไม่ทำตามความคาดหวังของผู้อื่น
9. สิทธิที่จะแสดงคนที่ไม่สนใจหรือเอาใจใส่ต่อบุคคลหรือสถานการณ์ที่ตนเอง
รู้สึกว่าเป็นเช่นนั้นจริง ๆ
10. สิทธิที่จะพูดว่า "ฉันไม่เข้าใจ"

แกมบริล และริชชี (Gambril and Richey. 1975 : 551)
ได้ให้หลักการพิจารณาว่าบุคคลใดมีความกล้าแสดงออกหรือไม่ โดยพิจารณาจากน้ำหนัก
ของความไม่สบายใจหรือความวิตกกังวล และความถี่ของการกระทำพฤติกรรมนั้น
โดยถือว่าหากมีความไม่สบายใจมาก เมื่อทำพฤติกรรมนั้นและมีความถี่ในการกระทำน้อย
แสดงให้รู้ว่าบุคคลนั้นขาดความกล้าในการแสดงออก

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกหมายถึง บุคคล
ที่สามารถกระทำกิจกรรมกับผู้อื่น และแสดงความคิดได้อย่างเปิดเผย มีความเป็นตัว
ของตัวเอง เช่น การปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องผู้อื่น การแสดงความคิดวิพากษ์
วิจารณ์กล้าแสดงออกในเหตุการณ์ที่ควรได้รับสิทธิ์ กล้าแสดงความคิดที่แตกต่างไปจาก
ผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นบุคคลที่ยอมรับข้อจำกัดส่วนตัว มีการกระทำที่เหมาะสมไม่ก้าวร้าว
ทำลายและมีระดับความวิตกกังวลน้อยที่สุด

เอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

เฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim. 1975 : 20) ได้กล่าวว่าบุคคลที่มี
อิทธิพลต่อชีวิตของเด็ก เช่น พ่อ แม่ ครู ญาติพี่น้อง และบุคคลที่ใกล้ชิดอื่น ๆ
เป็นตัวอย่างทำให้เด็กเติบโตขึ้น เป็นคนไม่กล้าแสดงออกโดยการห้ามทำ ห้ามพูด

คามสิทธิที่เขาได้อยู่ รวมทั้งการลงโทษด้วย ทำให้เด็กโยงความสัมพันธ์ระหว่างความเจ็บปวดและการกล้าแสดงออก เกิดความคิดว่าการเป็นคนดีคือ การเจ็บและการไม่แสดงตัว ส่วนการแสดงความต้องการที่แท้จริงของตนเองเป็นสิ่งชั่วร้ายเป็นความก้าวร้าว ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวเป็นคำตอบได้อย่างดีสำหรับคำถามที่ว่าทำไมเด็กไทยทั่วไปจึงมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก

ในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซอลเตอร์ (Salter. 1961 : 18 - 20) ได้ให้หลักการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ 6 ประการ คือ

1. ให้แสดงออกด้วยอารมณ์และความรู้สึกทางคำพูดต่อเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ โดยหลีกเลี่ยงการอ้างเหตุอย่างฉล
2. ให้แสดงออกถึงอารมณ์ทางใบหน้าให้เหมาะสมกับเนื้อหาของความรู้สึกนึกคิดระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
3. ให้กล้าแสดงออกในเรื่องที่ขัดแย้งไม่เห็นด้วย โดยไม่จำเป็นต้องฉีกใจคล้อยตาม
4. ใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งแทนตัวให้มากที่สุด
5. ให้แสดงออกทั้งสีหน้าท่าทางในการรับคำชมเชยอย่างจริงจัง
6. พยายามตอบโต้อย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติทั้งคำพูดและท่าทางที่เหมาะสมกับเนื้อหา และสถานการณ์โดยไม่เว้นระยะไตร่ตรอง หรือแสดงอาการลังเล

มอริส (Morris. 1975 : 252 - 256) ได้เสนอวิธีการและเทคนิคในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การสวมบทบาท คือ การให้ผู้มีปัญหาได้ฝึกซ้อมการแสดงออกที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์
2. การแสดงแบบ หรือการกลับทใช้เมื่อจะเป็นแม่แบบในการตอบสนองที่เห็นว่าเหมาะสมและผู้มีปัญหาสามารถปฏิบัติตามได้ในสถานการณ์ฝึก

3. การให้รางวัลและชี้แนะ เป็นการให้คำชมเชยให้ผู้มีปัญหามีแรงจูงใจในการเพิ่มความถี่และความเข้มของพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเชิงจูงใจต่อพฤติกรรมที่ผู้มีปัญหาแสดงออกมา โดยให้เป็นตัวของตัวเองมากที่สุด

ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก เทท (Tait. 1977 : 642) ได้ทดลองและฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับสตรีวัยรุ่น โดยจำแนกมิติของบุคลิกภาพสามด้านคือ การยอมรับตนเอง บทบาททางเพศ และความคาดหวังจากสังคม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 36 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 18 คน ผลการวิจัยพบว่าการฝึกความกล้าแสดงออกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มทักษะทางสังคมด้านการแสดงตัว บทบาททางเพศและการยอมรับตนเองและเสนอแนะว่าควรมีการประยุกต์โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกให้กว้างขวางนอกเหนือขอบข่ายการบำบัดคนไข้ในคลินิก

วินชิป (Winship. 1974 : 1995 - 1996) ได้ทดลองใช้แบบผสมเชิงกว้าง (Comprehensive Model) กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาหญิงมหาวิทยาลัยปีหนึ่ง จำนวน 25 คน โดยคัดเลือกคะแนนแบบทดสอบ " The College Self - Expression Scales" ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของผู้ทดสอบทั้งหมด รวมทั้งความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการแล้วสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดำเนินการทดลองโดยใช้สัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง กลุ่มทดลองได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยฝึกซ้อมตามแบบอย่างในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มสนใจใช้การอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาซึ่งบุคคลต้องประสบ เกี่ยวกับการกล้าแสดงออก ส่วนกลุ่มที่สามเป็นกลุ่มควบคุมดำเนินการเพียงแต่สอบก่อนและหลังการทดลองผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองกลุ่มแรกมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่าอีกสองกลุ่มทั้งด้านการตอบสนองในการแสดงบทบาท การเขียนประโยคที่จะพูดในสถานการณ์ใหม่ ๆ และการแสดงออกทางความคิดความรู้สึกจากแบบทดสอบ

ละเอียดย ชูประยูร และคณะ (ละเอียดย ชูประยูร และคณะ 2521 : 7 - 19) ได้ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในกลุ่มผู้ร่วมงานจิตเวช ประกอบด้วยแพทย์ และนักสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งสิ้น 160 คน โดยใช้แบบทดสอบ " The Assertion Inventory" (Gambril and Richey. 1975 : 550 - 561) พบว่ากลุ่มจิตแพทย์มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่าเพศหญิง

รังสรรค์ เฟิงนุ (รังสรรค์ เฟิงนุ 2523 : 86) ได้ฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนหญิงวัยรุ่น โดยวิธีจัดโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรม ผลจากการวิจัยพบว่าผู้ที่เข้าโครงการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีความกล้าแสดงออกมากกว่าก่อนได้รับการฝึกและมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกตามโครงการ

วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี (วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี 2523 : 133) ได้ศึกษาวิจัย ผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และบุคลิกภาพของนักศึกษาหญิง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 15 คน ทำการฝึกตามโครงการ 4 ครั้ง ๆ ละ $2\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ผลปรากฏว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงด้านการแสดงออกที่เหมาะสม และเปลี่ยนจากเก็บตัวเป็นแสดงตัวมากกว่ากลุ่มควบคุม

พฤติกรรมกล้าแสดงออกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัว

กิลล์ (Gill. 1952 : 144 - 149) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่าเด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ และเด็กพวกนี้จะแก้ปัญหาเกี่ยวกับความกังวลใจต่าง ๆ ได้ดีกว่า

เดซีนา (Desena. 1961 : 145) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับการปรับตัวของเด็กที่เรียนคิปานกลาง เด็กที่เรียนอ่อนโดยทำการศึกษากับนิสิตมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,061 คน ผลปรากฏว่า ในบรรดาเด็กทั้ง 3 กลุ่มนั้น เด็กที่มีผลการเรียนสูงจะมีความสามารถปรับตัวได้ดีและรวดเร็วกว่าเด็กที่เรียนในระดับปานกลาง หรือระดับต่ำได้อย่างชัดเจน จึงสรุปได้ว่าเด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัว ซึ่งการปรับตัวทางสังคมได้ก็ถือเป็นลักษณะหนึ่งของเด็กเรียนดี

ริดดิ้ง (Ridding. 1966 : 397 - 398) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ ในวิชาภาษาอังกฤษและเลขคณิต พบว่าเด็กที่มีลักษณะที่ชอบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับการมีผลสัมฤทธิ์สูงในการเรียน และลักษณะที่ชอบเก็บตัวมีความสัมพันธ์กับการมีผลสัมฤทธิ์ต่ำในการเรียนต่ำ และพบว่าเด็กที่ชอบแสดงตัวมักจะเรียนอ่อนในวิชาเลขคณิต และเด็กหญิงมีลักษณะแสดงตัวมากกว่าเด็กชาย

วันเพ็ญ อายุการ (วันเพ็ญ อายุการ 2512 : 101) ได้ศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัวหรือแสดงตัว กับการยอมรับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น อายุ 13 - 20 ปี ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี พบว่าเด็กแสดงตัวมีการยอมรับตนเองสูงกว่าเด็กเก็บตัว แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเก็บตัวกับเด็กแสดงตัวไม่ต่างกัน

สุสินี อินสว่าง (สุสินี อินสว่าง 2516 : 93) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางกับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน พบว่าเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดนั้นเป็นคนเก็บตัว ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้จึงไปคบเพื่อนเถร และได้เสนอข้อคิดว่าการพิจารณาคดีและผู้ปกครองควรเปลี่ยนวิธีการอบรมเด็ก ไม่ควรจะถืออำนาจจนเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจในการแสดงออก ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้ หดหู่ซึมเศร้า

ไสว สดใส (ไสว สดใส 2517 : 53) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพสันนิบาตการเก็บตัวและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2516 จำนวน 790 คน ผลการวิจัยพบว่า ความเกรงใจมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางลบอย่างมีนัยสำคัญ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของคำว่า "กลุ่ม"

สแตรง กล่าวว่า กลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมทำงานกัน โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน (Strang. 1964 : 3)

เคมพ์ (Kemp. 1970 : 24 - 25) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มว่า จะต้องมิลักษณะดังนี้

1. ประกอบไปด้วยคนสองคนขึ้นไปมารวมกันในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น คนมุ่งดูอุบัติเหตุ คนรอรถเมล์ ผู้เข้าชมภาพยนตร์ เป็นต้น
2. กลุ่มไม่จำเป็นต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะด้วยกันแต่มีสัญลักษณ์ว่าเป็นพวกเดียวกัน เช่น ชนชั้นวรรณะ อาชีพ ศาสนา สถานที่ทำงาน การแต่งกาย ภาษา กลุ่มนี้จะมีลักษณะเป็นพวกพ้อง
3. กลุ่มประกอบไปด้วยบุคคลสองคนขึ้นไปมารวมกันอยู่ที่แห่งใดแห่งหนึ่งร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งใจ และไม่ใช่ภาษา

แฮนเซน และคณะ (Hansen and other. 1976 : 5) ได้ให้ความหมายของกลุ่มว่าเป็นการรวมกันของสมาชิกเพื่อแสดงความคิดเห็น ทศนคติและค่านิยม มีการยอมรับซึ่งกันและกัน และมีความสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก ตลอดจนการยอมรับและการร่วมมือกันช่วยเหลือแก้ปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม ให้เกิดความพึงพอใจและสนองความต้องการของสมาชิกด้วย

ทฤษฎีและวิธีการในการศึกษาพลังกลุ่ม เกิดจากแนวความคิดของ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) นักวิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยาสังคม ชาวเยอรมันได้ทำการศึกษาทดลองเกี่ยวกับกลุ่มในสังคมการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในกลุ่ม และความเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ ในกลุ่ม และในที่สุด เลวิน ก็ได้สร้างทฤษฎีสถาน (Field Theory) ขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีจิตวิทยาของ เกสทอลท์ และเริ่มใช้คำว่าพลังกลุ่ม (Group Dynamics) ตั้งแต่นั้นมา และในปี ค.ศ. 1946 - 1947 คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส (Rogers) และคณะได้ศึกษาถึงประสบการณ์ภายในกลุ่มและหลักการของพลังกลุ่มมาพัฒนาในการฝึกกลุ่มแบบเข้ม (Intensive Group Experience) ซึ่งเน้นพัฒนาการส่วนบุคคลและการปรับปรุงความสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งมีส่วนช่วยในการบำบัดรักษาทางจิตและการทดลองมากกว่าวิธีของ เลวิน (Lewin)

บัญชา ศรีประมวง ได้กล่าวถึงพลังกลุ่ม (Group Dynamics) ว่าเป็นกระบวนการมุ่งฝึกให้คนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมีใช้ต่างคนต่างทำ เป็นการรวมพลังทั้งกายใจ และความคิดเข้าด้วยกัน ยิ่งรวมกันได้เท่าไรก็ยิ่งมีพลังมากขึ้นเท่านั้น และในการรวมจะต้องเป็นกลุ่มคนเดียวกัน ทำงานด้วยกัน และเกิดผลในชีวิตจริงของกลุ่มคน (บัญชา ศรีประมวง 2521 : ไม่มีเลขหน้า)

ทิสนา แชนมณี และเยาวพา เกษะคุปต์ กล่าวว่ากลุ่มสัมพันธ์เป็นวิทยาการแขนงหนึ่งซึ่งพยายามศึกษาเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มคนเพื่อให้ได้ซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคน อันจะเป็นการทำงานของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ทิสนา แชนมณี และเยาวพา เกษะคุปต์ 2522 : 1)

พนม ลิมอารีย์ ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มว่าเป็นปฏิกริยาโต้ตอบกันอย่างเสรีซึ่งสมาชิกในกลุ่มต่างช่วยกระตุ้นซึ่งกันและกัน เพื่อจะใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในสมาชิกแต่ละคนนำกลุ่มไปสู่จุดหมายที่พึงเอาไว้ ซึ่งจะเป็นจุดหมายของกลุ่ม

และของสมาชิกของแต่ละคนด้วย โดยมีหัวหน้าหรือผู้นำกลุ่มเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน เมื่อกลุ่มประสบปัญหา สมาชิกจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ความสามารถของตน เช่น การตั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่ม การกำหนดวิธีการที่จะนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (พนม ลิมอารีย์ ม.ป.ป. : 62)

ดังนั้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้สมาชิกในกลุ่ม ได้มีพัฒนาการในด้านทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรม ซึ่ง เยาวพา เคชะคุปต์ (เยาวพา เคชะคุปต์ 2516 : 78) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าใจความต้องการของตนและของผู้อื่น จากการลงมือปฏิบัติและการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเกิดผลดีทั้ง 2 ประการ คือ

1. ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาวิชา จากการมีส่วนร่วมทางความคิดและความรู้สึก
2. ผู้เรียนจะได้รับการฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

ประเภทของกลุ่ม

กระบวนการเรียนรู้โดยการทำงานกลุ่ม ได้มีผู้สนใจและศึกษาค้นคว้าวิธีการมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นกลุ่มประเภทต่าง ๆ คือ

1. กลุ่มฝึกอบรม (T - Group or Training Group) เป็นการช่วยให้บุคคลที่เข้ามาอยู่ในกลุ่มได้เพิ่มการตระหนักรู้ (Awareness) เกี่ยวกับความรู้สึกที่เป็นอยู่และการสร้างทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นอกจากนี้แล้วยังเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม เช่น การเข้าใจแนวโน้มต่าง ๆ การสื่อความหมาย ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นที่ยอมรับกันบทบาทรวมทั้งผลของการดำเนินบทบาทอย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) เป็นการฝึกหรือพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เชื่อกันว่าการฝึกการรับรู้จะเป็นเครื่องส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับตนเอง เห็นความสำคัญของการพัฒนาปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเกิดความเข้าใจ ความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น

3. กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (B S T - Group or Basic Skill Training Group) บางครั้งเรียกว่ากลุ่มมนุษยสัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างให้สมาชิกในกลุ่มได้มีทักษะเบื้องต้น ในด้านมนุษยสัมพันธ์และการพัฒนาทักษะเพื่อการนำไปใช้

4. กลุ่มฝึกทดลอง (Laboratory Training Group) เป็นโครงการสำหรับนิสิตที่อยู่ประจำโดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ และ ทักษะติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และเพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรม ของบุคคลในแต่ละกลุ่ม

5. กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) เป็นกลุ่มที่เน้นความเจริญงอกงามส่วนบุคคล มุ่งช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเอง อันจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างเปิดเผยและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

6. กลุ่มทนทาน (Marathon Group) เป็นกลุ่มที่พบกันหลายช่วงเวลา ติดต่อกันไป โดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง จากการพบปะติดต่อกันหลาย ๆ ครั้งนี้จะทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบและศึกษาความคิดของตนเองและของผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดำเนินตามแบบแผนในการปฏิสัมพันธ์กัน ความขัดแย้งกัน มื้อคติดอกัน และมีความกลมเกลียวสามัคคีกัน

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแบบต่าง ๆ อีก กลุ่มที่มีชื่อแตกต่างกันไปตามตัวอย่างนี้แม้จะมีชื่อแตกต่างกันบ้างในเรื่องจุดมุ่งหมายรายละเอียดของเนื้อหาและวิธีการปฏิบัติ แต่โดยทั่วไปแล้วมุ่งที่จะพัฒนาสติปัญญาและพฤติกรรมของบุคคลด้วยวิธีการกลุ่มทั้งนี้

ลำดับขั้นการเรียนรู้ตามวิธีการกระบวนการกลุ่ม

การเรียนรู้ตามวิธีการกระบวนการกลุ่มแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ
(เขาวพา เศษศุภค 2517 : 163 - 166)

1. ระยะการมีส่วนร่วม (Participation or Involvement Stage) ระยะนี้ผู้เรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ หรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการเรียนรู้จะเกิดจากผู้เรียนโดยตรง ผู้ที่มีส่วนร่วมจะได้รับผลการเรียนรู้มากขึ้น

การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรม การเรียนรู้เป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ทางด้านร่างกาย (Physical Involvement) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้นั้นด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ทางด้านจิตใจ (Ego or Emotional Involvement) คือการที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้นอย่างแท้จริง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิด และการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำเนื้อหาวิชาได้นานอีกด้วย

1.3 ทางด้านสติปัญญาหรือสมอง (Intellectual or Mental Involvement) คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ มีการสร้างแนวความคิดจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ นั้น จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิด และเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ และวิเคราะห์สรุปสิ่งที่เรียนรู้นั้นด้วยตัวเอง

2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการ ผลของการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดีขึ้น

3. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ ระยะนี้ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ และแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นแล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งจะทำให้ได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้กับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคตและเพื่อใช้ในการปรับปรุงควบคุมธรรมชาติและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยกันคิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ขึ้น

4. ระยะประเมินผล ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มจากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะ และศึกษาร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส ได้กล่าวถึงผลการศึกษาของ กิบ (Gibb) ที่พบว่าวิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรคทางด้านจิตวิทยามาก กล่าวคือจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึกมีความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง มีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึงการเข้าใจในเรื่องของการเข้าใจตนเอง การรู้จักคิดค้นใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่า บุคคลจะยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองและมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่มีต่อผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน คือเชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาในการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม (Rogers. 1970 : 121 - 122)

นอกจากนี้การเรียนรู้ด้วยกลุ่มยังช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นบางประการ ดังต่อไปนี้ (วิไลวรรณ สันตะโกมล 2522 : 20)

1. ทักษะทางสังคม เป็นทักษะช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การอ่านและการรายงาน
3. ทักษะทางปัญญา ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล
4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

การวิจัยในต่างประเทศ

แมคอินไทร์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อระดับความเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตบัณฑิตศึกษา จำนวน 17 คน ผลการวิจัยปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงด้านกรนำตนเองและการยอมรับตนเองเพิ่มขึ้น และการเปลี่ยนแปลงนี้ยังคงอยู่เมื่อเวลาผ่านไปหนึ่งปี (McIntire. 1973 : 459 - 465) ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ ควินแนนและฟูลด์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อความเข้าใจตนเองของผู้รับการฝึก โดยใช้การฝึกแบบกลุ่มทนทาน (Marathon Group) ซึ่งให้ทุกคนแสดงกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงบทบาท การสื่อสารด้วยคำพูด และการอภิปรายการฝึกใช้เวลา 30 ชั่วโมงติดต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านคุณค่าตนเองตามความเป็นจริง ด้านความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ด้วยความสามารถในการควบคุมความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง เป็นต้น (Quinan and Foulds. 1970 : 145 - 149) เทรปปา และไฟร์ค ก็ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกัน โดยใช้กลุ่มทดลอง 11 คน และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกเลย 11 คน พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองไปในทางที่ดีขึ้นในด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตรอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเอง ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และความคิดเกี่ยวกับตนเองในอุดมคติ (Treppa and Frike. 1972 : 466 - 468) แต่ผลการวิจัยก็กล่าวขัดแย้งกับการวิจัยของคณะผู้แนะแนวของศูนย์แนะแนวมหาวิทยาลัยแมสซาชูเซต ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อคุณผลของการฝึกความไวที่มีต่อความเข้าใจในตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 42 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

แต่ละกลุ่มจะได้รับการฝึกที่แตกต่างกันคือ กลุ่มที่หนึ่ง ได้รับการฝึกห้าครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง กลุ่มที่สองฝึกห้าครั้งแต่ไม่กำหนดเวลาและกลุ่มที่สาม ได้รับการฝึกแบบทบทวนใช้เวลา 30 ชั่วโมง โดยใช้นิสิตปริญญาโท วิชาจิตวิทยาสองคนเป็นผู้นำแต่ละกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การฝึกความไวในการรับรู้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองในทุกด้านของผู้รับการฝึกทั้งสามกลุ่ม (Counseling Center Staff University of Massachusetts. 1972 : 253 - 254)

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093 -A) ได้ทำการศึกษาด้วยการทดลองกับนักศึกษาปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในรัฐอินเดียนา (Indiana) ให้กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบเก่า กลุ่มทดลองใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลจากการทดสอบก่อนสอนและหลังสอนพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มทั้งสอง แต่ก็พบว่ากลุ่มทดลองมีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ และกล่าวว่ายินดีร่วมกิจกรรมและอยากเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก

วิลสัน (Wilson. 1973 : 422) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดของครูและนักเรียน ทำการทดลองโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนด้วยการอภิปรายและบันทึกการอภิปรายด้วยเทปบันทึกเสียง ได้ทำการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยสอนช่วงละ 2 ชั่วโมง จากการศึกษาวิเคราะห์ ปฏิสัมพันธ์และการตั้งคำถามของครูเพื่อคู่ปฏิสัมพันธ์ในการอภิปราย ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีความเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดทั้งครูและนักเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม การให้ข้อสังเกตต่อกันเป็นการช่วยวัดผลการสอนของครู ช่วยให้ครูปรับปรุงการสอนนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

วินเซ็นต์ (Vincent. 1976 : 6436 -A) ได้ทำการทดลองกับเด็กเกรด 6 จำนวน 45 คน มีทั้งเพศชายและหญิง โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม

แล้วแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองครูผู้สอนจะนำไปใช้อภิปรายโดยใช้เรื่องตลกแย้งทางจริยธรรมเป็นสื่อกระตุ้น ครูจะคอยเป็นผู้ชักนำและเสนอเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าเด็กใช้อยู่ 1 ชั้นเสมอ ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนธรรมดา คือการพรีเซนต์สิ่งสอนใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ ๆ ละ $1\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่าวิธีสร้างค่านิยม ซึ่งประกอบด้วยการอภิปรายและเสนอความรู้ที่สูงขึ้นชั้นหนึ่งให้ผลยกระดับจริยธรรมตามชั้นต่าง ๆ ของ โคลเบอร์ก ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

การวิจัยในประเทศ

แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และองค์การยูนิเซฟ (UNISEF) (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521 : 22) ได้ทำโครงการเรื่องการฝึกกลุ่มสัมพันธ์และการรับรู้สำหรับครูจากสถาบันฝึกหัดครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าพัฒนาการที่เด่นชัดของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปในด้านช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเปิดเผยตัวเอง ยอมรับตัวเองและยอมรับพิจารณาตัวเอง โดยรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวเองมากขึ้น และพบว่าหลังจากการฝึกอบรมผ่านไปแล้ว 3 - 6 เดือน ผู้ได้รับการฝึกมีพัฒนาในด้านความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นอีกด้านหนึ่ง

เพ็ญใจ สิ้นฐานคร (เพ็ญใจ สิ้นฐานคร 2522 : 64) ได้ทำการวิจัยผลการฝึกความไวต่อการรับรู้ที่มีต่อทักษะและทัศนคติต่อบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการของสำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่าหลังจากการฝึกกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อตนเองและผู้อื่นสูงมาก มีการเปิดเผยตัวเอง ทักษะในการสื่อความหมาย การทำงานกลุ่มและการแก้ปัญหาอย่างมีระเบียบเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นกลุ่มทดลองยังมีบุคลิกภาพสามารถแสดงออกด้านความต้องการของตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วิไลวรรณ สันตะโกมล (วิไลวรรณ สันตะโกมล 2522 : 47)
 ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการสอนวิชาวรรณคดีไทยเรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย"
 โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมชาติ โดยครูเป็นศูนย์กลาง ในชั้น
 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
 ที่สอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการแบบครูเป็นศูนย์กลางแตกต่างกันอย่าง
 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแก่นักศึกษาให้ความเห็นว่าการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 ทำให้บรรยากาศสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและยังฝึกคุณสมบัติ
 ต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล
 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ ตลอดจนการ
 ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน

วิริยะ บุญนิवासน์ (วิริยะ บุญนิवासน์ 2523 : 49) ได้ศึกษาวิจัย
 เปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมชาติ
 ศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เวลาการสอนรวม 9 ชั่วโมง ผลการ
 วิจัยพบว่ากลุ่มที่สอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบ
 วินัย ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมชาติ และหลังจาก
 สอนไปแล้ว 1 เดือน ผลก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงและผลของการศึกษานี้สอดคล้องกับการ
 ศึกษาของ พรณี ลิ้มปิวัฒนา ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องเดียวกัน (พรณี ลิ้มปิวัฒนา
 2523 : 54)

มณฑนา อังตระกูล (มณฑนา อังตระกูล 2524 : 44) ได้ศึกษาวิจัยการ
 ใช้กลุ่มเพื่อพัฒนานิภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
 ของโรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง
 12 คน กลุ่มควบคุม 12 คน ใช้เวลาสอน 14 ชั่วโมง โดยให้เด็กทำกิจกรรมกลุ่ม
 8 ครั้ง ผลการศึกษาปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในการสอบ
 ครั้งแรกมีค่าใกล้เคียงกัน ครั้งที่สองคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

วิธีดำเนินการ

* ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบุญยประดิษฐ์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 160 คน

* กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นนักเรียนจากประชากร ดังกล่าว ซึ่งมีขั้นตอนในการคัดเลือกดังนี้

1. สุ่มนักเรียน 2 ห้อง จากจำนวน 5 ห้อง ให้ห้องหนึ่งเป็นห้องควบคุม และอีกห้องหนึ่งเป็นห้องทดลอง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. สุ่มนักเรียนจากห้องควบคุม 20 คน เป็นกลุ่มควบคุม และสุ่มนักเรียน จากห้องทดลอง 20 คน เป็นกลุ่มทดลอง รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 40 คน เป็นชาย 20 คน หญิง 20 คน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 1 จำนวนสมาชิกในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เพศ \ กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม
หญิง	11	9	20
ชาย	9	11	20
รวม	20	20	40

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมกลุ่มจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยตำราที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสม

1.2 สร้างโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้วนำโปรแกรมดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางกระบวนการกลุ่มตรวจสอบความเหมาะสมระหว่างกิจกรรมกับจุดประสงค์ในการฝึก

1.3 นำโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มที่ได้ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

1.4 นำโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มที่แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากการทดลองแล้วไปดำเนินการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ปรุมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้สมาชิกเข้าใจถึงระเบียบการและความมุ่งหมายในการเข้าร่วมกลุ่ม
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลาที่ใช้	20 นาที
สถานที่	ห้องนายสไลค์

- วิธีการ
1. จัดให้มีสมาชิกและผู้ดำเนินการกลุ่มนั่งเป็นวงกลม โดยใช้เฉพาะเก้าอี้เท่านั้น
 2. ผู้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองครั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกเข้าใจจุดมุ่งหมายของการทดลอง ตลอดจนการปฏิบัติตัวในการทำกิจกรรมกลุ่ม
 3. สมาชิกซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ และช่วยกันสรุปเรื่องที่ชี้แจงเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ครั้งที่ 1

- จุดมุ่งหมาย สร้างสัมพันธภาพในกลุ่มและความคุ้นเคยกันระหว่างสมาชิก
- ขนาดของกลุ่ม 20 คน
- เวลา 35 นาที
- สถานที่ ห้องนายสไลด์
- กิจกรรม เกมเรียกชื่อ
- วิธีการ
1. ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 2 ฝ่าย โดยใช้สมาชิกลำดับสอง ดังนั้นแต่ละฝ่ายจะมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย
 2. ในทีมที่ 1 และทีมที่ 2 จัดเก้าอี้นั่งขนานหันหน้าเข้าหากันระยะห่างประมาณ 4 เมตร ผู้ดำเนินการนั่งกึ่งกลางตรงหัวแถวทั้ง 2 ทีม
 3. ใช้สมาชิกรายที่ 1 ของทีมที่ 1 ออกมากระซิบบอกชื่อของทีมที่ 2 1 ชื่อ กับผู้ดำเนินการ แล้วกลับไปนั่งที่เดิม ค่อยไปทีมที่ 2 ก็จะออกมากระซิบบอกชื่อของทีมที่ 1 เช่นเดียวกันสลับกันไป

กติกา

การออกมากระซิบบอกชื่อของสมาชิกทีมที่ออกมาทีหลังจะต้องไม่ใช่คนที่สมาชิกทีมที่ออกมาก่อนบอกชื่อไว้ และถ้าเป็นคนเดียวกัน ผู้ดำเนินการก็จะขโมยไปยังผู้นั้นที่กำลังก้าวเดินมา แล้วร้องว่า "โป้ง" สมาชิกผู้นั้นถือว่าตายหมดสิทธิ์การเล่น และทีมใดสมาชิกตายหมดก่อน ถือว่าเป็นฝ่ายแพ้

4. เมื่อจบเกมให้ผู้แพ้ปรับมือให้ผู้ชนะ เริ่มเล่นใหม่โดยให้สมาชิกแบ่งทีมกันเองเท่า ๆ กัน แล้วให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการ เล่นและผู้ดำเนินการ กลุ่มเข้าเล่นแทนสมาชิกผู้นั้น

2. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของ รังสรรค์ เท่งบุ ซึ่งสร้างโดยยึดหลักการของแบบสอบถาม The Assertion Inventory ของแกมบริล และ ริชชี (Gambril and Richey) มีจำนวน 42 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 3 ตอน โดยวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนตามสถานการณ์ที่กำหนดให้แตกต่างกันดังนี้

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบความรู้สึกของนักเรียน ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนว่ามีความรู้สึกอย่างไร ถ้าต้องการกระทำตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ และต้องการทราบว่านักเรียนกระทำในสิ่งที่กำหนดมาให้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งต้องการทราบว่านักเรียนต้องการมีความกล้าแสดงออกในชั้นเรียนข้อใดบ้างจากแบบสอบถาม ดังนั้นแบบสอบถาม

ฉบับนี้จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความคิดความรู้สึกและการกระทำแตกต่างกัน ข้อสำคัญนักเรียนจะต้องตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด และคำตอบของนักเรียนทุกคนจะเก็บไว้เป็นความลับ

ลักษณะของแบบสอบถาม จะกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนที่นักเรียนต้องกระทำ แล้วให้นักเรียนกาเครื่องหมายลงในกระดาษคำตอบตามความเป็นจริงของนักเรียน แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วัดระดับความไม่สบายใจ เมื่อนักเรียนต้องแสดงพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ให้นักเรียนพิจารณาแต่ละข้อความแล้วแสดงระดับความไม่สบายใจหรือความวิตกกังวลของนักเรียนเมื่อกระทำในสิ่งนั้น โดยกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ต้องการตามความรู้สึกที่แท้จริง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

1. นักเรียนตอบคำถามตามความคิดของตนเอง แม้จะไม่เหมือนกับเพื่อนส่วนใหญ่ก็ตาม

2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่างไปจากเพื่อน เมื่อครูถาม

กระดาษคำตอบตอนที่ 1 ระดับความไม่สบายใจ

ข้อ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1				
2				
3				

ระดับความไม่สบายใจ

"มากที่สุด" หมายความว่า รู้สึกอึดอัดอย่างเหลือเกินหรือมีความรู้สึกไม่สบายใจมากที่สุดที่จะต้องกระทำในสิ่งนั้น

"มาก" หมายความว่า รู้สึกอึดอัดใจหรือไม่สบายใจมากที่สุดที่ต้องกระทำในสิ่งนั้น

"น้อย" หมายความว่า รู้สึกอึดอัดใจหรือไม่สบายใจอยู่บ้าง เมื่อต้องกระทำในสิ่งนั้น

"น้อยที่สุด" หมายความว่า ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจหรือวิตกกังวลเลย เมื่อต้องกระทำในสิ่งนั้น

ตอนที่ 2 วัดระดับความดีหรือความเป็นไปได้ของการกระทำ โดยกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่ต้องการตามความเป็นจริงตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามในแต่ละข้อ

กระดาษคำตอบตอนที่ 2 ความดีของการกระทำ

ข้อ	กระทำ น้อยที่สุด	กระทำ น้อย	กระทำ มาก	กระทำ มากที่สุด
1				
2				
3				

ระดับความถี่ของการกระทำ

"กระทำบ่อยที่สุด"	หมายความว่า	กระทำทุกครั้งในสิ่งนั้น
"กระทำบ่อย"	หมายความว่า	กระทำเกือบทุกครั้งในสิ่งนั้น
"กระทำน้อย"	หมายความว่า	กระทำบ้าง แต่นาน ๆ ครั้ง
"กระทำน้อยที่สุด"	หมายความว่า	ไม่ได้กระทำเลย ทั้ง ๆ ที่บางครั้ง

อยากจะแสดงออกบ้าง

ตอนที่ 3 ให้นักเรียนสำรวจแบบสอบถามแต่ละข้ออีกครั้ง แล้วกาเครื่องหมาย ถูก (✓) หน้าข้อที่นักเรียนต้องการมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น ลงในแบบสอบถาม หลังจากส่งกระดาษคำตอบแล้ว

การหาความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามแบบ Face Validity โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางการแนะแนวและจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญทางแบบสอบถาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของสถานการณ์กับพฤติกรรมที่จะจัดว่าสอดคล้องและวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของแบบสอบถามหรือไม่ จากนั้นได้ปรับปรุงสถานการณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การหาอำนาจจำแนก

นำแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางแค (เมืองสรวงลัยอนุสรณ์) เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมคะแนนแต่ละคนจัดเรียงคะแนนจากสูงไปหาล่าง แล้วหักเอา 25 % สูงและ 25 % ต่ำ

นำมาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยใช้ t -test ผลการวิเคราะห์ได้คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.74 ขึ้นไป เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้จำนวนข้อในแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 30 ข้อ

การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งเป็น rating scale โดยใช้สูตร Coefficient Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8469

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R_E	T_{E_1}	X	T_{E_2}
R_C	T_{C_1}	-	T_{C_2}

วิธีการทดลองมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. หลังจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธี ง่ายๆ แล้ว ได้ทำการทดสอบครั้งแรก (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ก่อนที่จะทำการทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้

2. ขั้นการทดลอง ดำเนินการฝึกกิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้ทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 45 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมให้เรียนรู้จากการสอนแบบบรรยายให้ข้อสนเทศ รวมทั้งสิ้น 12 ครั้งเช่นกัน

3. การทดสอบครั้งหลัง (Posttest) ทำหลังจากให้กิจกรรมครบตามโปรแกรมที่วางไว้ 2 วัน ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมกล่าวแสดงออกในชั้นเรียนทดสอบอีกครั้งหนึ่ง แต่ให้ทำเฉพาะ 2 ตอนแรก

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง จากแบบสอบถาม 2 ตอนแรกมาวิเคราะห์ความวิธิการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ใช้สูตร (ล้วน และอังคณา สายยศ 2522 : 220)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบครั้งแรกและครั้งหลัง

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

n แทน จำนวนคู่

โดยตั้งระดับความเชื่อมั่น .05 $df = 19$

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ใช้สูตร (ล้วน และอังคณา สายยศ 2522 : 217)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าความแตกต่างของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม
$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม
S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งสองกลุ่ม
n_1, n_2	แทน	จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

โดยตั้งระดับความเชื่อมั่น .05 $df = 38$

3. สถิติที่ใช้หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยใช้ t - test และใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ
n_1, n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

4. สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร (Cronbach, 197๖:339)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งฉบับ
S_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
S_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนรายข้อ

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดประเภทและขั้นตอนในการเสนอข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดประเภทความถี่ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน
ที่นักเรียนส่วนมากต้องการจะแสดงออกมากขึ้น

ตาราง 2 ลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน
ที่นักเรียน 140 คน ต้องการจะแสดงออกมากขึ้น

ลำดับที่	พฤติกรรมที่ต้องการกล้าแสดงออกมากขึ้นในชั้นเรียน	ความถี่	ร้อยละ
1	ตอบคำถามตามความคิดของตนเอง แม้จะไม่เหมือนกับเพื่อนส่วนใหญ่ก็ตาม	63	45
2	อาสาทำความสะอาดห้องเรียน	56	40
3	ออกไปลบกระดานคำให้ครู	55	37.86
4	บอกให้เพื่อนหยุดทำเสียงดังในห้องเรียน	40	28.57
5	ขอให้ครูอธิบายในเรื่องที่ไม่เข้าใจ	36	25.71
6	ออกไปทำเลขบนกระดานคำ	38	27.14
7	ส่งสมุดแบบฝึกหัดกับครูด้วยตัวเอง	35	25
8	ทักสินใจตอบคำถามครู ทั้งที่ไม่แน่ใจว่าจะเป็นคำตอบที่ถูกต้อง	34	24.29

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่านักเรียนในระดับประถมศึกษา
นั้นมีความต้องการแสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับและเห็นความสำคัญของตนเอง พฤติกรรม
ดังกล่าวจะเห็นได้ชัดในลำดับที่ 1 - 3 คือ ตอบคำถามตามความคิดของตนเอง แม้
จะไม่เหมือนกับเพื่อนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45) อาสาทำความสะอาดห้องเรียน
(ร้อยละ 40) ออกไปลบกระดานคำให้ครู (ร้อยละ 37.86)

ตาราง 3 ลำดับความถี่จากน้อยไปหามากของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน
8 พฤติกรรม

ลำดับที่	พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน	ความถี่	ร้อยละ
1	แสดงความคิดเห็นต่างไปจากเพื่อน เมื่อครูถาม	8	5.71
2	บอกกับเพื่อนไม่ให้ทำในสิ่งที่ครูสั่งไว้	20	14.29
3	ยกมือรับเมื่อครูถามใครไม่เข้าใจ โดยไม่ต้องมอง เพื่อน ๆ ว่าเขาจะยกมือหรือไม่	21	15
4	อธิบายให้ครูฟังว่าทำไมจึงตอบคำถามเช่นนั้น	23	16.42
5	เล่าเรื่องที่ตนเองไปเที่ยวให้เพื่อนฟัง	23	16.42
6	พูดสนับสนุนความคิดของเพื่อน ในเรื่องที่ตนเห็นด้วย	24	17.14
7	อธิบายเรื่องที่ครูสอนให้เพื่อนฟัง ตามที่ตนเองเข้าใจ	25	17.86
8	สบตากับครู ขณะที่พูดหรือตอบคำถาม	26	18.57

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่าพฤติกรรมที่นักเรียนประณามศึกษาต้องการแสดงออกน้อยนั้นจะเป็นพฤติกรรมที่แสดงไปแล้วจะทำให้ตนเองขาดการยอมรับจากกลุ่มหรือเป็นพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับกลุ่มส่วนใหญ่ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากลำดับพฤติกรรมที่ 1 - 3 คือ แสดงความคิดเห็นต่างไปจากเพื่อน เมื่อครูถาม (ร้อยละ 5.71) บอกกับเพื่อนไม่ให้ทำในสิ่งที่ครูสั่งไว้ (ร้อยละ 14.29) และยกมือรับเมื่อครูถามว่าใครไม่เข้าใจ โดยไม่ต้องมองเพื่อน ๆ ว่าเขาจะยกมือหรือไม่ (ร้อยละ 15)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 4 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

N	ΣD	$(\Sigma D)^2$	ΣD^2	t
20	129	16641	1411	5.2255 *

$$* t_{.05}(19) = 1.729$$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการฝึกกิจกรรมกลุ่มสามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ในชั้นเรียนสูงขึ้นไป

ตาราง 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	20	159.1	80.41	1.8706*
กลุ่มควบคุม	20	154.3	54.747	

$$* t_{.05} (38) = 1.684$$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่าการใช้สอนแบบบรรยาย

ตาราง 6 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนการทดลองและหลัง
การทดลองของกลุ่มควบคุม

N	ΣD	$(\Sigma D)^2$	ΣD^2	t
20	37	1369	419	1.9262 [*]

$$*t_{.05} (19) = 1.729$$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 ปรากฏว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน
ของนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบบรรยายเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการสอนแบบบรรยาย
สามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้น

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อต้องการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนที่สูงขึ้น
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบุญญประดิษฐ์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ซึ่งเลือกมาโดยการใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกของ รังสรรค์ เพ็งหนู ซึ่งสร้างโดย

ยึดหลักการของแบบสอบถาม The Assertion Inventory ของ แกมบริล และ ริชชี (Gambril and Richey) มีจำนวน 30 ข้อ และผู้วิจัยได้นำไปหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางแค (เมืองสังวาลย์อนุสรณ์) เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8469

2.2 โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มและโปรแกรมการสอนแบบบรรยาย

โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ 12 ครั้ง โดยให้กลุ่มทดลองทำกิจกรรมสัปดาห์ละ 3 ครั้ง

โปรแกรมการสอนแบบบรรยาย กระทำกับกลุ่มควบคุมโดยให้ข้อสังเกต 2 ครั้ง เข้าสอนใช้วิธีบรรยาย 1 ครั้ง รวมเป็น 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์

3. การดำเนินการวิจัย

3.1 นำแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนไปทดสอบทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.2 กลุ่มทดลองดำเนินการฝึกกิจกรรมกลุ่มตามโปรแกรมการฝึกที่วางไว้ และให้การสอนแบบบรรยายกับกลุ่มควบคุม

3.3 นำแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนไปให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มทำอีกครั้งหนึ่ง หลังจากการฝึกกิจกรรมกลุ่มและสอนแบบบรรยายเสร็จเรียบร้อยแล้วทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.4 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

4. การจักระทำข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มใช้ t - test

4.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายใช้ t - test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ของกลุ่มทดลองหลังจากทดลองแล้วปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ($t = 5.2255$)
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย ปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ($t = 1.8706$)

อภิปรายผล

1. จากการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาพฤติกรรมแล้วแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษานั้น ผลการวิจัยปรากฏว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ โรเจอร์ส ที่กล่าวไว้ว่าวิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางความรู้สึกมีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนสามารถเปิดเผยความรู้สึกของตนเองมีความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ

โดยการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตน การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง การพัฒนาคุณค่าของตนเองเข้าใจและมีความมั่นคงยิ่งขึ้น มีการแก้ปัญหาในการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม (Rogers. 1970 : 121 - 122) และ วิไลวรรณ สันถะโกมล กล่าวไว้เช่นกันว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถใช้ฝึกทักษะที่จำเป็นบางประการ เช่น การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น การรับผิดชอบหน้าที่ การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาการเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย ซึ่งหมายถึงการมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั่นเอง (วิไลวรรณ สันถะโกมล 2522 : 20) และจากการวิจัยของ เพียงใจ สิ้นขุนาคกร ได้ใช้กลุ่มฝึกความไวต่อการรับรู้ที่มีต่อทักษะและทัศนคติต่อบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการของสำนักวิชาความสะอาด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่าหลังจากการฝึกกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อตนเองและผู้อื่นสูงขึ้น มีการเปิดเผยตัวเองและมีบุคลิกภาพสามารถแสดงออกในด้านความต้องการของตนเองสูงขึ้น (เพียงใจ สิ้นขุนาคกร 2522 : 64) นอกจากนี้แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และองค์การยูนิเซฟ (UNISEF) ได้ทำโครงการเรื่องการฝึกกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการรับรู้ สำหรับครูจากสถาบันฝึกหัดครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเปิดเผยตัวเอง ยอมรับตัวเองและยอมรับพิจารณาตัวเอง โดยรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวเองมากขึ้น และมีการพัฒนาในด้านความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522 : 22)

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการฝึกกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนได้ดีกว่าการสอนแบบบรรยาย ถึงแม้ว่า

นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนและหลังการทดลองในแต่ละกลุ่มจะพบว่า กลุ่มทดลองจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบบรรยายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % สาเหตุที่กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบบรรยายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนตามหลักสูตรใหม่ พุทธศักราช 2521 ซึ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มและส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียน จึงทำให้กลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นถึงอย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาด้านการแสดงออกในชั้นเรียนของทั้ง 2 กลุ่มย่อมแสดงและยืนยันให้เห็นว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มนั้นสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนได้ดีกว่าการสอนแบบบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ วินิจ เกตุขำ และ คมเพชร ฉัตรสุกฤดี ซึ่งเชื่อว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาได้ดีกว่าการให้ข้อสังเกต เพราะบุคคลจะได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งผลจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มจะทำให้บุคคลซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการที่จะมุ่งสอนให้พัฒนาโดยให้ความรู้เพียงอย่างเดียว (วินิจ เกตุขำ และ คมเพชร ฉัตรสุกฤดี 2522 : 170) และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ มัณฑนา อึ้งตระกูล ซึ่งใช้กลุ่มเพื่อพัฒนามโนภาพแห่งตนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 24 คน โดยให้เด็กทำกิจกรรมกลุ่ม 8 ครั้ง ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (มัณฑนา อึ้งตระกูล 2524 : 44) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา รัตนประสพโชค ซึ่งใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการฝึก

การฝึกกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อสนเทศมีการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (รัตน รัตนประสพโชค 2524 : 37)
และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (วิริยะ บุญยะนิวาสน์ 2523
: 49) ที่ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ
การสอนแบบธรรมดา ศึกษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ากลุ่มที่สอนด้วย
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์และ
ความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ พรรณี
ลิมปิวัฒนา ได้ทำการศึกษาเรื่องเดียวกัน ผลการทดลองสอดคล้องกัน (พรรณี
ลิมปิวัฒนา 2523 : 54) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เทรปปา และไฟร์ค
ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อความเข้าใจตนเองของผู้รับการฝึก
โดยใช้การฝึกแบบกลุ่มทนทาน (Marathon Group) ซึ่งให้ทุกคนทำกิจกรรมเกี่ยวกับ
การแสดงบทบาท การสื่อสารด้วยคำพูดและการอภิปรายโดยใช้กลุ่มทดลอง 11 คน และ
กลุ่มควบคุม 11 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจ
ตนเองไปในทางดีขึ้น ด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง การยอมรับตนเอง
ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ (Treppa and Frike, 1972 : 446
- 468)

นอกจากนี้ระหว่างการศึกษาทดลองผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในระยะเริ่มการทดลอง กลุ่ม
ทดลองยังมีการแบ่งเพศหญิงเพศชายและต้องการอยู่กับเพื่อนสนิทในการทำกิจกรรม แต่
เมื่อการทดลองผ่านไป 4 ครั้ง การแบ่งเพศหรือความต้องการอยู่กับเพื่อนสนิทน้อยมาก
ดังนั้นการฝึกกิจกรรมกลุ่มครั้งนั้นนอกจากจะพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนแล้ว
ยังสามารถพัฒนาการทำงานของสมาชิกร่วมกับผู้อื่นของกลุ่มทดลองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
ซึ่งบัญชา ศรีประมง ได้กล่าวถึงพลังกลุ่มไว้เช่นกันว่า เป็นกระบวนการที่มุ่งฝึกให้คน
รู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมีใช้ต่างคนต่างทำ เป็นการรวมพลังทั้งกายใจและความคิด
เข้าร่วมกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม (บัญชา ศรีประมง 2521 : ไม่มีเลขหน้า)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ปัญหาการเรียนการสอนที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดอยู่มาก แม้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จะส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียนก็ตาม แต่การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กอยู่มาก ดังนั้นควรจะนำผลจากการทดลองครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนเพื่อประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนและนักเรียนต่อไป

1.2 ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ กล้าแสดงความสามารถของตนเอง โดยไม่เลือกกลุ่มหรือบุคคลนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กทั้งระดับประถมศึกษาและวิทย์ที่ศึกษาคือ ให้เด็กได้สัมผัสกับประสบการณ์ตรง โดยการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับเด็กเพื่อพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

2.1 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนระหว่างการจัดกลุ่มโดยการแยกเพศกับไม่แยกเพศว่ามีผลต่างกันหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมกลุ่มกับเด็กในระดับนี้

2.2 ควรทดลองเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนโดยแบ่งกลุ่มทดลองออกตามระดับของพฤติกรรมกล้าแสดงออก คือ สูง กลาง ต่ำ

2.3 ผลจากการทดลองครั้งนี้ ปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองสามารถเข้าร่วมกลุ่มได้โดยไม่แบ่งเพศและกลุ่มสมาชิกหลังการทำกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 4 ไปแล้ว ดังนั้นควรทดลองเพิ่มจำนวนกิจกรรมเป็น 16 - 18 ครั้ง เพื่อศึกษาว่าจะให้ผลการทดลองต่างกันอย่างไร

2.4 ควรจะมีการติดตามผลหลังการทดลอง 3, 6 เดือน และ 1 ปี เพื่อดูประสิทธิภาพของกิจกรรมกลุ่ม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ "การฝึกอบรมกลุ่มสัมพันธ์และการรับรู้จากครูสถาบัน

ฝึกหัดครูระดับประถมศึกษา 2517 - 2521" รายงานผลการปฏิบัติงานโครงการวิจัย

เล่ม 3 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521

ทวีป อภิสัท "วิธีสอนแบบ ส.จ.ป.ล." ประถมศึกษา 29 : 5 ธันวาคม 2520

ทีศนา เขมฉฉ และคณะ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาศิลป์การพิมพ์

2522, 249 หน้า

นวลศรี นวลฉฉ "การสอนกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียนตอนกิจกรรมคำใหม่" ประถมศึกษา

32 : 6 มีนาคม 2524

บัณฑุา ศรีประมง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ อมรินทร์การพิมพ์ 2521, 253 หน้า

พนม ลัมอารีย กลุ่มสัมพันธ์ โรงพิมพ์จันทกัณฑ์การพิมพ์ ม.ป.ป. 124 หน้า

เพียงใจ สันฐานทร ผลของการฝึกความไวต่อการรับรู้ที่มีต่อทักษะและทัศนคติส่วนบุคคล

วิทยานพฉ ฉ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 85 หน้า อัศฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉ การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาโนภาพแห่งตนเองของนักเรียนชั้นฉฉฉฉฉ ปีที่ 4

ปรินุฉฉฉฉ ฉ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานฉฉฉ 2524, 97 หน้า

อัศฉฉฉฉ

เยาวพา เกษะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับสอนในระดับประถมศึกษา วิทยานพฉ

ฉ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 297 หน้า อัศฉฉฉฉ

รังสรุศ พฉฉฉ การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนหญิงวัยรุน โดยวิธีจัดโครงการ

ไหวพริบฉฉฉฉฉ พฤติกรรม ปรินุฉฉฉฉ ฉ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานฉฉฉ

2523, 111 หน้า

รัตนฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉ การพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกิจกรรมกลุ่ม ปรินุฉฉฉฉฉ

ฉ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานฉฉฉ 2524, 87 หน้า อัศฉฉฉฉ

ละเอียดยุทธศาสตร์ และคณะ "การศึกษา Assertive Behavior ในผู้ร่วมทีมจิตเวช"

วารสารจิตวิทยาคลินิก 1 : 7 - 15 เมษายน 2521

ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ การศึกษาเปรียบเทียบปัญหา การเรียน สังคม ส่วนตัวของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปรินทิพย์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 64 หน้า อักส่าเนา

ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช 2522, 236 หน้า

วันเพ็ญ อายการ การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพ
กับตัวหรือแสดงตัว กับกายยอมรับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยม

ในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดชลบุรี ปรินทิพย์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2512, 163 หน้า อักส่าเนา

วรรณาทองนุญ การวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

นครสวรรค์ ปรินทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523,

122 หน้า อักส่าเนา

วิจิตร เกตุอำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล กระบวนการกลุ่มโอเคเอ็นสโตร์ 2522, 190 หน้า

วิริยะ บุญยะนิวาสน์ การเปรียบเทียบการสอนวิธีกรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการ
สอนแบบธรรมการระดับชั้นประถมศึกษาปีที่หก วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2523, 146 หน้า อักส่าเนา

วิไลวรรณ สันตะโกมล การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทย เรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย"

โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางในชั้นประถมศึกษาชั้นมัธยม

วิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 151 หน้า อักส่าเนา

วีรบุทร วิเชียรโชติ ทฤษฎีสังคมไมตรีสัมพันธ์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
มกราคม 2516, 14 หน้า

วีรบุทร วิเชียรโชติ และคณะ ลักษณะและธรรมชาติของความเกรงใจ รายงานการวิจัย
เรื่องความเกรงใจในคนไทย กันยายน 2513, 134 หน้า

วงพัทธร ภูพันธ์ศรี ผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมและบุคลิกภาพของนักศึกษาหญิง วิทยานิพนธ์ คม. พุทธलगกรรมมหาวิทยาลัย
2523, 166 หน้า, อักสำเนา

ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
2520, 442 หน้า

สุลณี อินสว่าง การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครอง
เด็กกลางกับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2516, 98 หน้า, อักสำเนา

ไสว สดใส การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสันโดษ ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2517, 69 หน้า, อักสำเนา

Counseling Center Staff University of Massachette. "Effect of
Types of Sensitivity Group on Change in measures of Self
Actualization" Journal of Counseling Psychology. 19 : 253-254

Cronbach, Lee J. Essential of Psychology Testing. 3 rd. ed,
New York, Harper and Row Publishers, 1970. 752 p.

Desena, Paul A. "The Rol of Consistency in Identilying
Characteristics of Three Levels of Achievement," The Personnel
And Guidance. Journal, 43 : 145, October, 1964.

Edwards, Allen Louis. Technique of Attitude Scale Contruction.
New York, Appleton - Century - Crofts, 1957. 256 p.

Fensterheim, Herbert. and Jean Baer. "Don't Say Yes When
You Want to Say No." New York, Dell Riblishing Co., 1975.
304 p.

- Flanders, James P. Practical Psychology. New York, Harper and Row Publishers, 1976. 316 p.
- Gill, L.J. "Some Nonintellectual Correlates of Academic Achievement among Mexican Secondary School Students," Journal of Educational Psychology. 53 : 144 - 149, March, 1962.
- Gambril, Eileen D. and Cheryl A. Richey. "An Assertion Inventory for Use in Assessment and Research," Behavior Therapy. 6 : 350 - 361, January. 1975.
- Hansen, James C. Group Counseling : Theory and Process. Chicago, Rand McNally, 1976. 460p.
- Hugh H. Smythe. "Scholarship in Thailand," Journal of Higher Education. Vol. 35, October, 1964.
- Kemp, C. Gratton. Perspectives on the Group Process. Boston, Houghton Mifflin, 1964. 388 p.
- Lazarus, Arnold A. "Behavior Rehearsal VS. Non - Directive Therapy VS. Advice in Effecting Behavior Change," Behavior Research and Therapy. 4 : 209 - 212, October, 1966.
- Lex, James Joseph. "Attitude Change of Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics," Dissertation Abstracts. 33 : 5, 1973, p. 6093-A.
- McIntire, Walter G. "The Impact of T - Group Experience on Level of Self Actualization," Small Group Behavior. 456 - 459, November, 1973.
- Morris, J. Fear Reduction Methods. New York Pergamon Press, 1975, p. 253 - 257.
- Napier, W. Rodney. Group : Theory And Experience Boston, Houghton Mifflin Company, 1973, 148 p.
- Patterson, C.H. Theories of Counseling and Psychotherapy. New York, Harper and Row Publishers, 1973. 554 p.
- Quinan, James F. and Melvin L. "Marathon Group Facilitator of Personal Growth," Journal of Counseling Psychology. 17, : 145 - 149, March, 1970.

- Rathus, Spencer A. and Jeffrey S. Nevid. Behavior Therapy. New York. New American Library, 1978. 312 p.
- Ridding, L.W. "An Investigation of Personnlity Measures Associated with Over and Under Achievement in English and Arithematic," The British Journal of Educational Psychology. 37 : 398, November, 1966,
- Rogers, Cerl R. Encounter Groups. New York, Horrer and Row, 1970 174 p.
- Salter, Andrew. The Conditioned Reflex Therapy. New York, Pergamon Press, 1961. 208 p.
- Smith, Manuel J. When I Say No I Feél Guilty. New York, Dial Press, 1975. 324 p.
- Strang Ruth. Group Work in Education. New York, Harper and Brothers Publishers, 1978. 322 p.
- Tait, Helen S. "The Sffect of Assertive Training on Selected Personality Dimensions of Women," Dissertation Abstract. 38 : 642, August, 1977.
- Traub, Herbert Wein. "Case Studies of Boy Identified as High or Low Curiosity, Dissertation Abstract. Vol. 29, No. 7 - 8 1969. 2046-A.
- Treppa, Jerry A. and Lawrence Frike. "Effects of Marathon Group Experience," Journal of Counseling Psychology. 19 : 466 - 468, September, 1972.
- Vincent, B.R. "The Effects of Two - Teaching Approaches on the Moral Joudgement of Sixth Grade Children," Dissertation Abstracts. Abstracts. 37(10) : 6436-A, 1976.
- Vinship, Barbara Jean. "The Effect of Comprehensive Model of Assertiveness When Used in anSystematic Training Program to Develop Assertive Behavior," Dissertation Abstract A. 35 : 1995, October, 1974.
- Wilson, Irwin A. "Change in Mean Level of Thinking in Grade 1-8 Through of Interaction Analysis System Based on Bloom's Taxonomy." The Journal of Educational Research. 66(9) : 1973. p. 422.
- Wolpe Joseph. The Practice of Behavior Therapy. New York, Pergamon Press, 1973. 318 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบแสดงความคิดเห็นการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
3. โปรแกรมการสอนแบบบรรยาย
4. แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้สมาชิกเข้าใจถึงระเบียบการและความมุ่งหมายในการเข้าร่วมกลุ่ม
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลาที่ใช้	20 นาที
สถานที่	ห้องนายสไลด์
วิธีการ	1. จัดให้สมาชิกและผู้ดำเนินการกลุ่มนั่งเป็นวงกลม โดยใช้เฉพาะเก้าอี้เท่านั้น 2. ผู้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองครั้งนี้เพื่อให้สมาชิกเข้าใจจุดมุ่งหมายของการทดลอง ตลอดจนการปฏิบัติตัวในการทำกิจกรรมกลุ่ม 3. สมาชิกซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ และช่วยกันสรุปเรื่องที่ชี้แจงเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ครั้งที่ 1

จุดมุ่งหมาย	สร้างสัมพันธภาพในกลุ่มและความคุ้นเคยกันระหว่างสมาชิก
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	35 นาที
สถานที่	ห้องนายสไลด์
กิจกรรมที่ใช้	เกมเรียกชื่อ
วิธีการ	1. ผู้ดำเนินการแบ่งสมาชิกเป็น 2 ฝ่าย โดยให้สมาชิกนับสองถึงนั้นแต่ละฝ่ายจะมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

กติกา

2. ให้ทีมที่ 1 และทีมที่ 2 จัดเก้าอี้นั่งขนานหันหน้าเข้าหากัน ระยะห่างประมาณ 4 เมตร ผู้ดำเนินการนั่งกึ่งกลางตรงหัวแถวทั้ง 2 ทีม
3. ให้สมาชิกทีมที่ 1 ออกมากระซิบบอกชื่อของคนที่ 2 1 ชื่อ กับผู้ดำเนินการแล้วกลับไปนั่งที่เดิม ค่อยไปทีมที่ 2 ก็จะออกมากระซิบบอกชื่อของสมาชิกทีมที่ 1 เช่นเดียวกันสลับกันไป การออกมากระซิบบอกชื่อของสมาชิกทีมที่ออกมาทีหลังจะต้องไม่ใช่คนที่สมาชิกทีมที่ออกมาก่อนบอกชื่อไว้ และถ้าเป็นคนเดียวกัน ผู้ดำเนินการก็จะชี้มือไปยังผู้นั้นที่กำลังก้าวเดินมาแล้วร้องว่า "โป้ง" สมาชิกผู้นั้นถือว่าทายหมดสิทธิ์การเล่น และทีมใดสมาชิกทายหมดก่อน ถือว่าเป็นฝ่ายแพ้
4. เมื่อจบเกมให้ผู้แพ้ปรบมือให้ผู้ชนะ เริ่มเล่นใหม่โดยให้สมาชิกแบ่งทีมกันเองเท่า ๆ กัน แล้วให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการเล่น และผู้ดำเนินการกลุ่มเข้าเล่นแทนสมาชิกผู้นั้น

ครั้งที่ 2

จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้สมาชิกยอมรับกันมีอิสระในการคิดและรู้สึกว่าคุณเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
กิจกรรมที่ใช้	ประโยชน์ของกันและกัน
อุปกรณ์	กระดาษเปล่า 4 แผ่น สลากแบ่งกลุ่ม

วิธีการ

1. จัดเก้าอี้ออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 ตัว ตั้งเรียงเป็นวงกลม
2. ให้สมาชิกจับสลากที่เตรียมไว้ ซึ่งจะแบ่งสมาชิกออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน เข้านั่งตามเก้าอี้ที่จัดไว้
3. ผู้ดำเนินการอธิบายการใช้พลังความคิดของกลุ่มในการหา "ประโยชน์ของต้นกล้วย" เพื่อให้สมาชิกเข้าใจบทบาทของตนเองและสมาชิกภายในกลุ่ม
4. ผู้ดำเนินการแจกกระดาษเปล่าให้กลุ่มละ 1 แผ่น ไว้บันทึกประโยชน์ของต้นกล้วย ให้เวลาในการทำ 10 นาที
5. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาหน้าชั้นทันที แล้วให้รายงานประโยชน์ของต้นกล้วยที่แต่ละกลุ่มคิดได้ ก่อนรายงานตัวแทนจะต้องบอกชื่อผู้ร่วมกลุ่มทุกครั้ง
6. ผู้ดำเนินการซักถามการทำงานของแต่ละกลุ่ม และยกตัวอย่างกลุ่มที่ทำกิจกรรมกลุ่มได้ดีตามที่สังเกตได้ขณะที่แต่ละกลุ่มกำลังทำกิจกรรม รวมทั้งปัญหาหรือการกระทำของสมาชิกที่ไม่เหมาะสมในการทำกลุ่มโดยไม่ระบุชื่อสมาชิกผู้นั้น
7. แจกแบบฟอร์มแสดงความคิดเห็นการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 3

จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้สมาชิกเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันและเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
อุปกรณ์	กระดาษเปล่า 4 แผ่น

วิธีการ

1. จัดเก้าอี้ออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 ตัว แต่ละกลุ่มจัดเป็นวงกลม
2. ให้สมาชิกจับสลากซึ่งเตรียมไว้ จะแบ่งสมาชิกออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วให้นั่งตามที่ได้เตรียมไว้
3. ผู้ดำเนินการอธิบายเกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่อเรื่องพร้อมกับ ยกตัวอย่างประกอบและชี้แจงบทบาทของสมาชิกภายในกลุ่ม และการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
4. ผู้ดำเนินการแจกกระดาษเปล่าให้กลุ่มละ 1 แผ่น สำหรับบันทึก เรื่องที่แต่ละคนช่วยกันแต่ง
5. ผู้ดำเนินการเริ่มก่อนว่า "สุนัข 2 ตัว" แล้วให้แต่ละกลุ่ม แต่งต่อโดยเริ่มจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งหมุนเวียนกันคนละ 1 ประโยค โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที เมื่อหมดเวลา ผู้ดำเนินการจะเตือนให้ทุกกลุ่มทราบเพื่อจบเรื่องที่แต่ง
6. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานเรื่องที่แต่ง หน้าชั้น
7. ผู้ดำเนินการสรุปการทำกิจกรรมกลุ่มของแต่ละกลุ่มที่สังเกตได้ ขณะที่แต่ละกลุ่มทำกิจกรรม
8. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
9. ให้สมาชิกประเมินผลจากการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 4

จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม โดยสนใจกันยอมรับฟังกันและช่วยเหลือกัน
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
กิจกรรม	ประกอบภาพ
อุปกรณ์	ชิ้นส่วนของภาพ 4 ชุด ๆ ละ 10 ชิ้น
วิธีการ	1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยการจับสลาก 2. ผู้ดำเนินการอธิบายวิธีการทำกิจกรรมให้สมาชิกรู้จักสิทธิและความสำคัญของตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีสิทธิในชิ้นส่วนของภาพนั้น ๆ ในการร่วมทำกิจกรรม สมาชิกคนอื่นไม่มีสิทธิที่จะจัดการกับชิ้นส่วนที่ไม่ใช่ของตนถ้าเจ้าของไม่ยินยอม 3. ผู้ดำเนินการแจกของชิ้นส่วนของภาพให้กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 แล้วให้สมาชิกแจกชิ้นส่วนคนละ 2 ชิ้น และให้กลุ่มที่ 3 สังเกตกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 4 สังเกตกลุ่มที่ 2 ขณะที่ทำกลุ่มว่าสมาชิกรู้จักสิทธิของตนเองหรือไม่ 4. เมื่อกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ประกอบเสร็จแล้วให้กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 เป็นผู้ทำการประกอบภาพบ้างโดยให้กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เป็นผู้สังเกต 5. ให้กลุ่มแต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ออกมารายงานสิ่งที่ได้สังเกต 6. ผู้ดำเนินการซักถามเพิ่มเติมจากสมาชิกบางคนที่สังเกตเห็นนอกเหนือจากผู้รายงาน และช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญและสิทธิของแต่ละคน 7. ประเมินผลการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 5

จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้มีทักษะในการโต้ตอบ ได้ตามอย่างมีเหตุผลในการสื่อความหมาย
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลาที่ใช้	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
กิจกรรม	20 คำถาม
วิธีการ	1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน 2. อธิบายการเล่น เกม 20 คำถาม โดยกำหนดให้สมาชิกแต่ละคน มีสิทธิถามได้ 2 คำถาม เท่านั้น และเมื่อถามครบทุกคนตามสิทธิแล้ว ให้สมาชิกภายในกลุ่มประชุมปรึกษารวบรวมข้อมูลก่อนที่จะลงความเห็นร่วมกันว่า สิ่งนั้นคืออะไร 3. ให้สมาชิกกลุ่มแรกเล่นเกมก่อนสิ่งที่ให้ทาย คือ ส้มเขียวหวาน โดยผู้ดำเนินการกลุ่มเป็นผู้เริ่มเกมว่า "เป็นผลไม้รูปทรงกลม" 4. ให้สมาชิกที่เหลือสังเกตการเล่น เกมของกลุ่มแรก เมื่อเสร็จแล้ว ผู้ดำเนินการกลุ่มซักถามเกี่ยวกับการเล่นเกมของกลุ่มแรก เช่น การใช้คำถาม ความสนใจ การร่วมมือในกลุ่ม 5. เมื่อประเมินผลการเล่นเกมของกลุ่มแรกแล้วให้กลุ่มที่ 2 เล่นเกม และกลุ่มแรกสังเกตกลุ่มที่ 2 สิ่งที่ให้ทายคือ กะทะ โดยผู้ดำเนินการกลุ่ม เป็นผู้เริ่มเกมว่า "เป็นเครื่องใช้ในครัว" 6. ประเมินผลการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้

ครั้งที่ 6

จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้มีทักษะในการโต้ตอบ โต้ถามอย่างมีเหตุผลในการสื่อความหมาย
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลาที่ใช้	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
กิจกรรม	สิ่งแปลกปลอม
อุปกรณ์	กระดาษซึ่งเขียนลักษณะของร่ม กระเป๋านักเรียน คินสอ อย่างละ 4 อย่าง และไปป์ลักษณะของสิ่งเหล่านี้อีกอย่างละ 1 ลักษณะ รวมเป็น 4 ชุด
วิธีการ	1. แบ่งสมาชิกทั้งหมดออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2. การเล่นเกมสิ่งแปลกปลอมโดยอธิบายให้สมาชิกรู้ว่าแต่ละคนจะได้รับแจกกันคนละ 1 ใบ เมื่อทุกคนในกลุ่มได้แล้วจะต้องช่วยกันคิดว่าจากลักษณะดังกล่าวทั้ง 5 ใบนั้น น่าจะเป็นสิ่งใด และใบไหนเป็นสิ่งแปลกปลอม เมื่อรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งแปลกปลอมแล้วก็ให้ช่วยกันสรุปว่าจากลักษณะทั้ง 4 อย่างนั้นน่าจะเป็นสิ่งใด 3. เมื่อทุกกลุ่มตกลงกันแล้วว่าใบสิ่งใด ให้ส่งตัวแทนออกมารายงาน โดยอ่านขึ้นส่วนทั้ง 5 ใบ ให้กลุ่มที่เหลือหาสิ่งแปลกปลอมและทายสิ่งที่เป็นปริศนาพร้อมทั้งเฉลยนิยามของกลุ่มที่ทาย 4. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม 5. เขียนความคิดเห็นประเมินผลการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 7

จุดมุ่งหมาย	ฝึกการใช้คำพูดและภาษาท่าทางให้เหมาะสม
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลาที่ใช้	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
กิจกรรม	จับคู่
วิธีการ	1. ให้สมาชิกจับคู่ตามความต้องการ แล้วนั่งหันหน้าเข้าหากัน 2. ให้สมาชิกผลัดกันเล่าประวัติส่วนตัวเกี่ยวกับอาชีพพ่อแม่ จำนวน พี่น้อง การช่วยงานทางบ้าน 3. เมื่อคนหนึ่งเล่าจบให้คนที่ฟังพูดทวนเรื่องที่ได้ฟัง พร้อมทั้งถาม ท่าทางคำพูดของเพื่อนว่าดีหรือไม่ก็อย่างไร 4. ผู้ดำเนินการกลุ่มซักถามความรู้สึกของแต่ละคนขณะที่เป็นฝ่ายพูด หรือฟัง และมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนดีหรือชมท่าทาง คำพูดของตนเอง 5. ให้ทุกคนเขียนประเมินผลจากการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 8

จุดมุ่งหมาย	ฝึกการแสดงความคิดเห็นและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่าง จริงใจ
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
กิจกรรม	เรื่อลม

วิธีการ

1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยการจับสลาก
จัดให้แต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้ดำเนินการกลุ่ม เริ่มกิจกรรมกลุ่มโดยสมมุติว่ามีเรือเคียวทะเล
ลำหนึ่ง ลมกลางทะเลซึ่งมีผู้โดยสารรอความช่วยเหลือดังนี้

1. เด็กชายอายุ 3 ขวบ	7. ทหารยศพันโทอายุ 40 ปี
2. เด็กหญิงอายุ 5 ขวบ	8. นายแพทย์อายุ 39 ปี
3. คนชราผู้หญิงอายุ 65 ปี	9. พยาบาลอายุ 19 ปี
4. คนชราผู้ชายอายุ 70 ปี	10. พลตำรวจอายุ 22 ปี
5. คนท้องห้าเดือนอายุ 21 ปี	11. พระสงฆ์อายุ 45 ปี
6. ผู้ชายอายุ 28 ปี	12. ครูอายุ 50 ปี

 และให้แต่ละกลุ่มนำเรือออกไปพบบุคคลเหล่านี้ แต่สามารถ
รับขึ้นเรือได้เพียง 3 คน เท่านั้น และคนที่เหลือก็หมายความว่า
จะต้องตายทั้งหมด ให้สมาชิกในกลุ่มตกลงกันด้วยเหตุผล ยอม
รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการตัดสินใจดังกล่าว
3. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการตัดสินใจของกลุ่ม
พร้อมทั้งเหตุผล ในการช่วยเหลือคนเหล่านั้น
4. ผู้ดำเนินการกลุ่มซักถามแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับการคัดเลือกช่วยเหลือ
คนเรือล่ม และบรรยายสภาพภายในกลุ่มขณะที่ทำกิจกรรม
5. ผู้ดำเนินการกลุ่มและสมาชิกช่วยกันสรุปความสำคัญของการ
ยอมรับซึ่งกันและกันในด้านความคิดของแต่ละคน
6. ให้สมาชิกเขียนประเมินผลการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 9

จุดมุ่งหมาย	ฝึกความกล้าซักถามในเรื่องที่ตนเองไม่เข้าใจหรือไม่รู้
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
กิจกรรม	ใครรู้บ้าง
อุปกรณ์	กระดาษคำถาม 20 ข้อ กระดาษคำตอบ 20 ข้อ
วิธีการ	1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน 2. อธิบายให้สมาชิกรู้จุดมุ่งหมายของการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้สมาชิกรู้จักซักถามในสิ่งที่ตนเองไม่รู้ 3. แจกคำถามให้กลุ่มที่ 1 และคำตอบให้กลุ่มที่ 2 เมื่อกลุ่มที่ 2 ได้กระดาษคำตอบแล้ว ให้ไปยืนกระจายในห้องต่าง ๆ กัน สมาชิกในกลุ่มที่ 1 จะต้องไปหาคำตอบของตนเองจากสมาชิกในกลุ่มที่ 2 และห้ามผู้ถือคำตอบพูดหรือยื่นคำตอบให้ผู้อื่นที่ไม่มีคำถาม และให้ปฏิเสธถ้ามีผู้มาถามในสิ่งที่ตนเองไม่มีคำตอบ 4. เมื่อทุกคนได้คำตอบแล้วให้ออกมารายงานความรู้ที่ตัวเองได้รับให้เพื่อน ๆ ฟัง 5. เมื่อกลุ่มที่ 1 รายงานครบทุกคนแล้ว ก็แจกคำถามให้กลุ่มที่ 2 และคำตอบให้กลุ่มที่ 1 ทำเช่นเดียวกัน 6. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุปความสำคัญของการซักถาม 7. ให้สมาชิกเขียนประเมินผลการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 10

จุดมุ่งหมาย	ฝึกกล่าวพูด อภิปราย แสดงเหตุผล และทักษะในการใช้คำพูด ภาษา ท่าทางที่เหมาะสม
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	45 นาที
สถานที่	ห้องแนะแนว
กิจกรรม	Discussion 55
วิธีการ	1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน นั่งเป็นวงกลมหันหน้า เข้าหากัน 2. ให้สมาชิกเข้าใจถึงบทบาทของตัวเองจะต้องร่วมกันออกความคิดเห็น หาประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดไว้ 3. ผู้ดำเนินการกลุ่มกำหนดให้แต่ละกลุ่มหาประโยชน์ของกินสอใน เวลา 5 นาที 4. เมื่อหมดเวลาให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน 5. ผู้ดำเนินการกลุ่มและสมาชิกประเมินผลจากการทำงานของแต่ละกลุ่ม และสรุปความสำคัญของการร่วมกันแสดงความคิดเห็น 6. ประเมินผลจากการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 11

จุดมุ่งหมาย	- ฝึกทักษะในการแก้ปัญหาของกลุ่ม โดยการอภิปรายแสดงความคิดเห็น - ฝึกความกล้าแสดงออกในการสวมบทบาท
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	45 นาที

กิจกรรม

1. แต่งเรื่องจากภาพการ์ตูน
2. เกมเจียบ

อุปกรณ์

1. ภาพการ์ตูน 1 ภาพ
2. ฉลากการแสดงเกมเจียบ 4 ใบ

วิธีการ

กิจกรรมแต่งเรื่องจากภาพการ์ตูน

1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยการจับฉลาก
2. ให้แต่ละกลุ่มดูภาพแล้วแต่งเรื่องจากภาพ ความยาวไม่น้อยกว่า 5 บรรทัด ให้เวลา 10 นาที
3. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน
4. ผู้ดำเนินการ กลุ่มและสมาชิกช่วยกันสรุปการทำงานของแต่ละกลุ่ม และประโยชน์ที่ได้รับ

กิจกรรมเกมเจียบ

1. ผู้ดำเนินการกลุ่มอธิบายการเล่นเกมเจียบ โดยขณะที่แสดง สมาชิกจะใช้เสียงไม่ได้ และเมื่อแสดงจบถ้าสมาชิกที่เหลือทายไม่ถูกกลุ่มการแสดงนั้นก็จะต้องแสดงใหม่
2. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับฉลากการแสดง และให้เวลาเตรียมการแสดง 5 นาที
3. ผู้ดำเนินการกลุ่มและสมาชิกช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม
4. ประเมินผลจากการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 12

จุดมุ่งหมาย	เพื่อประเมินผลจากการทำกิจกรรม
ขนาดของกลุ่ม	20 คน
เวลา	45 นาที
สถานที่	ห้องวิทยาศาสตร์
กิจกรรม	1. ทำแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน 2. ประเมินผลที่เกิดจากทำกิจกรรม
อุปกรณ์	แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน
วิธีการ	1. ผู้ดำเนินการกลุ่มอธิบายการทำแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน และแจกแบบสอบถามให้สมาชิกทำ 2. เมื่อสมาชิกทำแบบสอบถามเสร็จแล้วให้สมาชิกประเมินผลการทำกิจกรรมกลุ่มตั้งแต่ต้นจนถึงครั้งสุดท้ายตามความรู้สึกของแต่ละคน 3. ผู้ดำเนินการกลุ่มกล่าวปิดการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

แบบแสดงความคิดเห็นการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นข้อใดข้อหนึ่งอย่างน้อย 1 ข้อ

ข้อ 1. การฝึกกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้คืออะไร ?

.....

ข้อ 2. การฝึกกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้ไม่ดีอย่างไร ?

.....

ข้อ 3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

โปรแกรมการสอนแบบบรรยาย

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมาแสดงออก

ครั้งที่ 2

ความหมายของพฤติกรรมกรรมาแสดงออก และลักษณะของพฤติกรรมกรรมาแสดงออก
พฤติกรรมกรรมาแสดงออกหมายถึง การแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่เหมาะสม
ของบุคคลตามสิทธิต่อบุคคลอื่นในลักษณะที่เป็นมิตรและ เป็นการแสดงออกที่มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของสังคม
โดยปราศจากความวิตกกังวล

ลักษณะของผู้มีพฤติกรรมกรรมาแสดงออก

1. มีอิสระในการเปิดเผยตนเองทั้งคำพูดและการกระทำ ซึ่งบ่งถึงความรู้สึกนึกคิดและความ
ต้องการของตนเอง
2. มีความสามารถติดต่อกับบุคคลทั่วไป ทั้งคนแปลกหน้าเพื่อนและคนในครอบครัว ซึ่ง
การติดต่อกันนั้นต้องเปิดเผยตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์ และเหมาะสมกับบุคคล
3. กระตือรือร้นต่อชีวิต กระทำในสิ่งที่เป็นการต้องการของตนเองโดยไม่เฉื่อยชา
4. รู้จักจำกัดของตนเอง ไม่ครอบงำคนอื่นในสิ่งที่รู้ว่าไม่อาจเอาชนะได้ แต่จะต่อสู้ใน
สิ่งที่คิดว่าถูกต้อง เพื่อความภูมิใจในตนเอง

ครั้งที่ 3

ลักษณะของผู้ที่ไม่กล้าแสดงออก

ลักษณะของผู้ที่ไม่กล้าแสดงออกคือ

1. ขี้อายขลาดกลัว ขอบใจตัวเองตกเป็นทาสของคนอื่น ไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น เป็นคนเฉื่อยชาในทุกสถานการณ์ เมื่อผู้อื่นทำให้ตนเองเดือดร้อน เช่น ถูกผู้อื่นเหยียบเท้าตนเอง ว่าเป็นฝ่ายขอโทษแสดงความเสียใจเอง
2. มีปัญหาเกี่ยวกับการติดต่อกับผู้อื่น โดยขาดลักษณะของความเปิดเผย ตรงไปตรงมา ื่อสัตย์ และเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่
3. กล้าแสดงออกครั้ง ๆ กลาง ๆ คือกล้าแสดงออกสิ่งหนึ่ง แต่ไม่กล้าแสดงออกในอีก ึ่งหนึ่ง ไม่มีความสม่ำเสมอในการแสดงออก
4. มีพฤติกรรมบกพร่อง เช่น ไม่กล้าสมาคมผู้อื่นในขณะสนทนากัน พูดน้อย ไม่กล้า ้นขอเสนอหรือเริ่มต้นการสนทนา
5. ถูกสะกดกลืนด้วยเหตุผลเฉพาะบางอย่าง โดยที่ตนเองรู้ว่าตนควรทำอะไร และ ีความสามารถในการทำสิ่งนั้นด้วย แต่เนื่องจากความกลัวบางอย่างมายั้ยังไม่ให้กระทำสิ่งนั้น

ครั้งที่ 4

บรรยายเนื้อหาในข้อสนทนครั้งที่ 2 - 3

ครั้งที่ 5

สาเหตุของการมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก

เป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ซึ่งมักจะอบรมสั่งสอนบุตรหลานกันมาให้เด็กมีมารยาทเรียบร้อย นิ่งนิ่ง ๆ กระทำสิ่งใด ๆ ด้วยความระมัดระวัง เด็กให้มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสกว่า ทั้งทางวัยวุฒิและคุณวุฒิ ให้รู้จักทำที่สูง รู้จักกาลเทศะ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจเป็นพื้นฐานอันสำคัญของบุคลิกภาพที่มีความเกรงใจอันมีลักษณะไม่กล้าตัดสินใจ อีกทั้งเน้นการฟังพาดำยและเชื่อฟังผู้ใหญ่ อบรมแบบให้ความปกป้องคุ้มครองท่านเองเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ความรักแต่ไม่ลงเฝ้าดูว่าไม่เน้นเหตุผล เน้นการเสียสละ จากการฝึกไม่ฟังตนเองนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่กล้าทำอะไรด้วยตัวเองและขาดความเชื่อมั่น และไม่กล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเองโดยถือคติว่า "พูดไปสองไพเบี้ย ภูไวนิ่งเสียคำดีทอง"

ครั้งที่ 6

ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในชั้นเรียน ในลักษณะรวมกิจกรรมการเรียนการสอนตามสิทธิแห่งตนเองและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ

1. พฤติกรรมทางวาจา

- 1.1 กล้าตอบคำถามของครูด้วยความมั่นใจ
- 1.2 กล้าซักถามและยอมรับในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ
- 1.3 กล้าพูด บรรยาย อธิบายหรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน
- 1.4 กล้าพูดแสดงความคิดเห็น ด้วยเหตุผล
- 1.5 กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง

2. พฤติกรรมทางกิริยาวาจา

- 2.1 ให้ความกระตือรือร้น กิริยาท่าทางไม่สะทกสะท้านและมั่นใจในตนเอง
- 2.2 พยายามพอใจในงานที่ทำและสังคมที่ตนเองเข้าไปอยู่
- 2.3 กล้าสนทนากับครู ในขณะที่พูดหรือตอบคำถาม

ครั้งที่ 7

พฤติกรรมกล้าแสดงออกกับผลการเรียนและการปรับตัวในสังคม
จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในก้าน
การแสดงออก คือ

1. นักเรียนไม่กล้าถามครูเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนไม่เข้าใจ
2. นักเรียนมีความประมาท ขี้อาย ไม่มั่นใจในตนเองขณะที่ต้องกระทำกิจกรรมร่วมกับ

ผู้อื่น

3. นักเรียนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน
เนื่องจากมีความอายหรือเป็นคนเงิบขรึม ไม่กระตือรือร้นที่จะกระทำ กิจกรรม

จากสาเหตุดังกล่าวพบว่า เด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็นมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะมีผล
การเรียนสูง และปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดีกว่าเด็กที่มีพฤติกรรมเก็บตัวไม่กล้าแสดงออก และจากการ
ศึกษาค้นคว้าปัญหาเกี่ยวกับการกล้าแสดงออกของนักเรียน ในการเรียนวิชาเลขคณิต กับวิชาภาษาอังกฤษพบว่า นักเรียนที่มีความอยากรู้อยากเห็นมีลักษณะชอบแสดงตัวที่เหมาะสมในการเรียนขณะที่
ครูกำลังสอนจะมีผลการเรียนทั้ง 2 วิชาสูงกว่าเด็กที่ชอบเก็บตัวไม่กล้าแสดงออก

ครั้งที่ 8

บรรยายเนื้อหาในข้อสนเทศครั้งที่ 6 - 7

ครั้งที่ 9

สิทธิของบุคคลในการแสดงออก

สิทธิในการแสดงออกของคนเรามี 10 ประการ คือ

1. สิทธิในการตัดสินใจกระทำ การแสดงออกทางความคิดและอารมณ์ของตนเอง โดย
มีความรับผิดชอบต่อการริเริ่มการกระทำ ตลอดจนผลของการกระทำนั้น

2. สติธิในการที่จะไม่แสดงเหตุผล หรือขอลอภัยในการกระทำของตนเองเมื่อมีผู้อื่นกักคาน
วิพากษ์วิจารณ์

3. สติธิในการตัดสินใจที่จะช่วยเหลือหรือไม่ช่วยผู้อื่นแก้ปัญหา
4. สติธิในการ เปลี่ยนความตั้งใจของตนเอง
5. สติธิในการกระทำสิ่งที่คนอื่นคิดว่าผิด แต่ได้รับผิดชอบต่อการกระทำนั้นด้วยตัวเอง
6. สติธิที่จะปฏิเสธคำถามของผู้อื่น เช่น "ฉันไม่ทราบ"
7. สติธิในการตัดสินใจ โดยไม่จำเป็นต้องไปที่จะต้องอาศัยเหตุผลในการกระทำนั้น ๆ
8. สติธิที่จะไม่ทำตามความคาดหวังของผู้อื่น
9. สติธิที่จะแสดงว่าไม่สนใจต่อเหตุการณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องเมื่อเป็นเช่นนั้นจริง ๆ
10. สติธิที่จะพูดว่า "ฉันไม่เข้าใจ"

ครั้งที่ 10

หลักการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน เช่น นักจิตวิทยาท่านหนึ่งบอกว่าการ
ฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นมีหลักการฝึก 6 ประการ คือ

1. ให้แสดงออกด้วยอารมณ์และความรู้สึกทางคำพูดต่อเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ โดยหลีกเลี่ยง
การอ้อมอ้างเหตุอ้างผล
2. ให้แสดงออกของอารมณ์ต่างในหน้าให้เหมาะสมกับเนื้อหาของความรู้สึกนึกคิด เมื่อ
พูดคุยกับผู้อื่น
3. ให้กล้าแสดงออกในเรื่องที่ขัดแย้งไม่เห็นด้วย โดยไม่จำเป็นต้องมีใจลอยตาม
4. ใช้คำแทนตัวเองให้มากที่สุด
5. ให้แสดงออกทั้งสีหน้าท่าทาง ในการรับการชมเชยอย่างจริงจัง
6. พยายามโต้ตอบอย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติทั้งคำพูดและท่าทางที่เหมาะสมกับเนื้อหา
และสถานการณ์โดยไม่เว้นระยะไตร่ตรอง หรือแสดงอาการลังเล

ครั้งที่ 11

บรรยายเนื้อหาในข้อสนเทศครั้งที่ ๙ -- 10

ครั้งที่ 12

ทำแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน (ครั้งที่ 2)

แบบสอบถามพฤติกรรม รวบรวมแสดงออกในชั้นเรียน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบความรู้สึกของนักเรียน ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนว่ามีความรู้สึกอย่างไร ถ้าต้องการทราบสถานการณ์ที่กำหนดให้ และต้องการทราบว่านักเรียนกระทำในสิ่งที่กำหนดมาให้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งต้องการทราบว่านักเรียนต้องการมีความกล้าออกในชั้นเรียนหรือไม่บ้างจากแบบสอบถาม ดังนั้นแบบสอบถามฉบับนี้จึงไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความคิดความรู้สึกและการกระทำแตกต่างกัน ขอให้นักเรียนจะต้องตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนในมากที่สุด และคำตอบของนักเรียนทุกคนจะเก็บไว้เป็นความลับ

ลักษณะของแบบสอบถาม จะกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนที่นักเรียนต้องกระทำ แล้วให้นักเรียนกาเครื่องหมายลงในกระดาษคำตอบตามความเป็นจริงของนักเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 วัดระดับความไม่สบายใจ เมื่อนักเรียนต้องแสดงพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ให้นักเรียนพิจารณาแต่ละข้อความแล้วแสดงระดับความไม่สบายใจหรือความวิตกกังวลของนักเรียนเมื่อกระทำในสิ่งนั้น โดยกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ต้องการตามความรู้สึกที่แท้จริง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

1. นักเรียนตอบคำถามตามความคิดของตนเอง แม้จะขัดแย้งกับเพื่อน
ส่วนใหญ่ก็ตาม
2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่างไปจากเพื่อน เมื่อครูถาม

กระดาษคำตอบตอนที่ 1

ระดับความไม่สบายใจ

	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1.				
2.				
3.				

ระดับความไม่สบายใจ

"มากที่สุด" หมายความว่า รู้สึกอึดอัดใจอย่างเหลือเกินหรือมีความรู้สึกไม่สบายใจมากที่สุดที่จะต้องกระทำในสิ่งนั้น

"มาก" หมายความว่า รู้สึกอึดอัดใจหรือไม่สบายใจมากที่สุดที่ต้องกระทำในสิ่งนั้น

"น้อย" หมายความว่า รู้สึกอึดอัดใจหรือไม่สบายใจอยู่บ้าง เมื่อต้องกระทำในสิ่งนั้น

"น้อยที่สุด" หมายความว่า ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจหรือวิตกกังวลเลย เมื่อต้องกระทำในสิ่งนั้น

ตอนที่ 2 วัดระดับความดีหรือความเป็นไปไ้ของการกระทำ โดยกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่กองการตามความเป็นจริงตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ในแบบสอบถามในแต่ละข้อ

กระดานคำตอบตอนที่ 2 ความถี่ของการกระทำ

	กระทำ บ่อยที่สุด	กระทำ บ่อย	กระทำ น้อย	กระทำ น้อยที่สุด
1.				
2.				
3.				

ระดับความถี่ของการกระทำ

"กระทำบ่อยที่สุด"	หมายความว่า	กระทำทุกครั้งในสิ่งนั้น
"กระทำบ่อย"	หมายความว่า	กระทำเกือบทุกครั้งในสิ่งนั้น
"กระทำน้อย"	หมายความว่า	กระทำบ้าง แ่่นาน ๆ ครั้ง
"กระทำน้อยที่สุด"	หมายความว่า	ไม่ได้กระทำเลย ทั้ง ๆ ที่บางครั้งอยากจะ แสดงออกบ้าง

ตอนที่ 3 ให้นักเรียนสำรวจแบบสอบถามแต่ละข้ออีกครั้ง แล้วกาเครื่องหมายถูก (✓)
 ให้นักเรียนตอบการมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น ลงในแบบสอบถามหลังจาก
 ส่งกระดาษคำตอบแล้ว

แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

1. นักเรียนตอบคำถามตามความคิดของตนเอง แม้จะไม่เหมือนกับเพื่อนส่วนใหญ่ก็ตาม
2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่างไปจากเพื่อน เมื่อครูถาม
3. นักเรียนทำงานที่ครูให้ด้วยความตั้งใจ และผลงานต่างไปจากเพื่อนส่วนใหญ่
4. นักเรียนถามครูเมื่อไม่เข้าใจเรื่องที่ครูสอน
5. นักเรียนยอมรับกับครูว่าไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน
6. นักเรียนขอให้ครูอธิบายในเรื่องที่ไม่เข้าใจ
7. นักเรียนยกมือรับเมื่อครูถามใครไม่เข้าใจ โดยไม่ทอดมองเพื่อน ๆ ว่าเขาจะยกมือหรือไม่
8. นักเรียนอธิบายสิ่งที่ไม่เข้าใจให้ครูฟัง
9. นักเรียนพูดให้เหตุผลกับเพื่อน เมื่อไม่เห็นด้วยกับความคิดของเขา
10. นักเรียนอธิบายให้ครูฟังว่าทำไมจึงตอบคำถามอย่างนั้น
11. นักเรียนพูดสนับสนุนความคิดของเพื่อน ในเรื่องที่นักเรียนเห็นด้วย
12. นักเรียนสบตากับครู ขณะที่พูดหรือตอบคำถาม
13. นักเรียนบอกให้เพื่อนหยุดทำเสียงดังในห้องเรียน
14. นักเรียนบอกกับเพื่อนว่านักเรียนชอบนิสัยบางอย่างของเขา
15. นักเรียนขอคืนหนังสือกับเพื่อน เมื่อนักเรียนลืมเอาหนังสือมา
16. นักเรียนบอกกับเพื่อนไม่ให้ทำในสิ่งที่ครูสั่งไว้
17. นักเรียนส่งสมุดแบบฝึกหัดกับครูด้วยตัวเอง
18. นักเรียนยกมือขอตอบคำถาม
19. นักเรียนพูดคุยกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียนเวลาว่าง
20. นักเรียนเข้าไปห้ามเมื่อเพื่อนทะเลาะกัน
21. นักเรียนออกไปทำเชบนกระดานคำ

22. นักเรียนอาสาเป็นตัวแทนของกลุ่มออกไปแข่งขันเกมหน้าชั้น
23. นักเรียนเล่าเรื่องที่นักเรียนไปเที่ยวให้เพื่อนฟัง
24. นักเรียนออกไปเลาข่าวให้เพื่อนและครูฟังตอนเช้า
25. นักเรียนอธิบายเรื่องที่ครูสอนให้เพื่อนฟัง ตามที่นักเรียนเข้าใจ
26. นักเรียนอาสาออกไปทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ
27. นักเรียนมองสบตา กับเพื่อน ๆ ขณะที่อยู่หน้าชั้นเรียน
28. นักเรียนออกไปถามกระดานคำ ให้ครู
29. นักเรียนอาสาทำความสะอาดห้องเรียน
30. นักเรียนคัดสินใจตอบคำถามครู ทั้งที่ไม่แน่ใจว่าจะเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

ภาคผนวก ข.

1. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
2. ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
3. แสดงค่าคะแนนดิบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

ภาคผนวก ข.

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามพฤติกรรมกล้า
แสดงออกในชั้นเรียน ซึ่งมีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า ใช้สูตร
ของ Cronbach

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

$$n = 30$$

$$S_i^2 = 51.25686$$

$$S_t^2 = 282.7651$$

$$r_{tt} = 0.8469$$

ค่าอ่านาจาจำแนกของแบบสอบถาม
พฤติกรรมกลาแสดงออกในชั้นเรียน

ข้อที่	ค่าอ่านาจาจำแนก	ข้อที่	ค่าอ่านาจาจำแนก
1.	1.8667	16	3.3208
2.	4.0000	17	3.5714
3.	2.9090	18	2.7917
4.	3.5294	19	4.0000
5.	3.7059	20	5.4000
6.	1.7530	21	5.4545
7.	3.0909	22	1.8667
8.	1.7483	23	3.7510
9.	3.0588	24	3.1667
10.	1.7666	25	5.1429
11.	4.5455	26	2.4286
12.	4.7059	27	1.9048
13.	3.5714	28	5.2000
14.	3.0000	29	5.0417
15.	5.2000	30	2.0000

แสดงคะแนนดิบ กลุ่มควบคุม

คะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนและหลังการสอนแบบ

บรรยาย

คนที่	คะแนนสอบครั้งแรก	คะแนนสอบครั้งหลัง
1.	149	158
2.	144	149
3.	154	154
4.	141	144
5.	151	157
6.	142	140
7.	142	147
8.	144	145
9.	154	157
10.	154	156
11.	157	151
12.	149	153
13.	149	152
14.	159	168
15.	158	160
16.	156	159
17.	163	159
18.	156	149
19.	161	160
20.	166	168

แสดงคะแนนดิบ กลุ่มทดลอง

คะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรม กล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนและหลังการฝึกกิจกรรม
กลุ่มของ กลุ่มทดลอง

คนที่	คะแนนสอบครั้งแรก	คะแนนสอบครั้งหลัง
1.	133	143
2.	141	147
3.	144	155
4.	144	146
5.	144	154
6.	145	155
7.	147	167
8.	148	151
9.	149	167
10.	149	152
11.	155	157
12.	157	159
13.	158	165
14.	158	159
15.	160	159
16.	161	163
17.	163	169
18.	163	169
19.	165	168
20.	169	177

การใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

บทคัดย่อ

ของ

สมาน สายสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2525

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรม
กล้าแสดงออกในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดบุญญประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน
40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายและได้สุมนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุมกลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้โปรแกรมการฝึก
กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบบรรยาย ซึ่งทั้ง 2 โปรแกรมมีเนื้อหาเกี่ยวกับ
พฤติกรรมกล้าแสดงออก

ก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้
แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจาก แบบสอบถาม
วัดพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของ รังสรรค์ เฒ่าบุญ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น .8469
แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ $t - test$

ผลการศึกษาค้นพบว่า นักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก
ในชั้นเรียนสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.2255$)
แสดงว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนได้

ผลจากการเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ได้ฝึกกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการ
สอนแบบบรรยาย พบว่านักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก
ในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
($t = 1.8706$)

THE USE OF GROUP WORK IN DEVELOPING THE STUDENTS'
ASSERTIVE BEHAVIORS IN CLASSROOM

AN ABTRACT

BY

SMARN SAISUK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1982

The purpose of this experimental research was to study the effect of using groupwork on developing students's assertive behaviors in classroom of prathom 4 students at Watbunyapradit school in Bangkok in the year of 1981. Forty of them were randomly selected as the sample. They were randomly divided into the experimental group and the control group. There were twenty students in each group. The experimental group was assigned to participate in the group work program. The control one was taught by lecture with the given information assertive behaviors.

Prior to the experiment, both groups were pretested, using The Assertion Behaviors in Classroom Inventory which was adapted from Rungson Pengnoo's The Assertive Behaviors Inventory. The reliability was .8469. The posttest was administered to both groups, using the same test. The data were then statistically analyzed using t - test.

The result was that the assertive behaviors in classroom of experimental group was higher than before treatment at .05 level. ($t = 5.2255$)

The result of the comparison between the experimental group and the control group was that the assertive behaviors in classroom of the experimental group was higher than the control group at .05 level. ($t = 1.8706$)